

**VIYOLONSEL EĞİTİMİNDE ÇİFT
SESLİ ÇALIŞMALARA YÖNELİK
EĞİTİMCİ GÖRÜŞLERİ**

Ozan ÖZDEMİR
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sevgi TAŞ
Temmuz, 2021
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE ÇİFT SESLİ
ÇALIŞMALARA YÖNELİK EĞİTİMCİ GÖRÜŞLERİ

Hazırlayan
Ozan ÖZDEMİR

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Sevgi TAŞ

AFYONKARAHİSAR 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Viyolonsel Eğitiminde Çift Sesli Çalışmalara Yönelik Eğitimci Görüşleri**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’ da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

16.07.2021

İmza

Ozan ÖZDEMİR

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Ozan ÖZDEMİR
	Numarası	180651104
	Anabilim Dalı	Müzik Anasanat Dalı
	Programı	Müzik Anasanat Dalı
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		Viyloncel Eğitiminde Çift Sesli Çalışmalara Yönelik Eğitimci Görüşleri
Tez Savunma Sınav Tarihi		16.07.2021
Tez Savunma Sınav Saati		13:00

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değeriendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

ÖZET

VIYOLONSEL EĞİTİMİNDE ÇİFT SESLİ ÇALIŞMALARA YÖNELİK EĞİTİMCİ GÖRÜŞLERİ

Ozan ÖZDEMİR

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI**

Temmuz, 2021

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sevgi TAŞ

Bu araştırma, viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların etkili sonuçlanması için gerekli olan adımların ortaya koyulması amacını taşımaktadır. Çift sesli çalışmalara ilişkin hazırbulunuşlukların belirlenmesi, çalışmaların yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ve öğretimde kullanılan yöntemlerin neler olduğunun tespit edilmesi bakımından araştırma önem taşımaktadır. Ayrıca çalışmada viyolonsel eğitimcilerinin görüşleri ışığında çift sesli çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitime olan katkıları belirlenmiştir. Araştırma, amaca uygunluk teşkil etmesi açısından tarama modelini esas alan nitel bir çalışmadır. Çalışmada veriler, yapılan literatür taraması ve mesleki deneyimler ışığında geliştirilen, viyolonselde çift sesli çalışmalara yönelik soruları içeren, soru formu aracılığıyla video-konferans ve telefon yoluyla elde edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların yapılmasının önemli ve gerekli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte araştırma sonuçlarında çift sesli çalışmalara başlamak için gerekli hazırbulunuşluklar ortaya koyulmuş, çalışmaların yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ve öğretimde kullanılan yöntemlerin neler olduğu saptanmıştır. Ayrıca çift sesli çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitime olan katkıları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çift ses, entonasyon, viyolonsel eğitimi, viyolonsel teknikleri, müzikalite.

ABSTRACT

EDUCATIONIST OPINIONS TOWARDS DOUBLE STOPS IN VIOLONCELLO INSTRUCTION

Ozan ÖZDEMİR

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC**

July, 2021

Advisor: Assist. Prof. Sevgi TAŞ

The purpose of this study is to identify the steps that must be taken in order for double stops studies in violoncello education to produce effective results. It is also necessary to assess the readiness for double stops, as well as the difficulties encountered during the course of the studies and the teaching methods used. Furthermore, through the perspectives of violoncello educators, the study reached conclusions about the contributions of double stops studies to violoncello education in technical, intonation and musical dimensions. In terms of being appropriate for research purposes, the study is a qualitative study based on the scanning model. The data for the study were collected via videoconference and telephone, as well as through a questionnaire developed based on the literature review and professional experiences, which included questions about double stops studies in violoncello education. As a result of this study, it is thought that double stops studies in violoncello education are necessary. According to violoncello educators, double stops exercises should be included in violoncello instruction. The research findings indicated the required preparedness to begin double stops studies, as well as the problems faced in the study's conduct and the techniques utilized in teaching. Furthermore, the technical, intonation and musical dimensions of double stops investigations were determined.

Keywords: Double stops, intonation, violoncello education, violoncello techniques, musicality.

ÖN SÖZ

Viyolonsel eğitim ve öğretim sürecim boyunca değerli bilgilerini ve sabırlarını benimle paylaşan, sevgi ve saygı değer hocalarım Öğr. Gör. Jozseff GYÖRFFY ve Öğr. Gör. Devrim ÖZTÜRK'e saygılarımı ve sevgilerimi sunarım. Ayrıca çalışmamda desteğini asla esirgemeyen sayın hocam Doç. Dr. Güler DEMİROVA GYÖRFFY'e teşekkürlerimi sunarım.

Yalnızca bu çalışmamda değil, eğitim ve öğretim sürecim boyunca da bana sevgisi, özverisi ve değerli bilgileriyle yol gösteren, zaman gözetmeksizin her daim yardım etmeye hazır danışmanım saygı değer hocam Dr. Öğr. Üyesi Sevgi TAŞ'a teşekkürü borç bilirim.

Bu çalışmamda hazırlanmış olan görüşme sorularını cevaplamayı tereddütsüz bir şekilde kabul eden saygı değer hocalarıma da tek tek saygılarımı ve sevgilerimi sunarım. Araştırma sürecimde yardımlarını esirgemeyen sevgili arkadaşım Mehmet USLUER'e ve son olarak ise maddi ve manevi desteklerini sürekli üzerimde hissettiğim başta babam olmak üzere tüm aileme teşekkür ederim.

Ozan ÖZDEMİR
2021, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ.....	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. VİYOLONSEL	2
2. ÇALGI EĞİTİMİ	3
2.1. VİYOLONSEL EĞİTİMİ	6
2.1.1. Viyolonsel Eğitiminde Oturuş ve Tutuş	7
2.1.2. Viyolonsel Eğitiminde Sağ ve Sol El Kullanımı	8
3. VİYOLONSELDE KULLANILAN EL TEKNİKLERİ.....	8
3.1. VİYOLONSELDE SAĞ EL TEKNİKLERİ.....	8
3.2. VİYOLONSELDE SOL EL TEKNİKLERİ	9
3.2.1 Konum Geçişleri	10
3.2.2. Vibrato.....	11
4. ENTONASYON.....	11
4.1. PİSAGOR ENTONASYONU	12
4.2. JUST ENTONASYON (TAM-SAF ENTONASYON)	12
4.3. TAMPERE SİSTEM	12
4.4. ENTONASYON KULLANIMI VE TERCİHİ	13
5. VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE ÇİFT SESLİ ÇALIŞMALARIN YERİ VE ÖNEMİ	13

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1. TEZLER.....	16
2. MAKALELER.....	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE ÇİFT SESLİ ÇALIŞMALARA YÖNELİK EĞİTİMCİ GÖRÜŞLERİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI	23
2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	23
3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI	23
4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE MODELİ.....	23
5. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU	24

6. VERİLERİN TOPLANMASI VE İŞLENMESİ.....	25
6.1. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARININ HAZIRLANMASI...	25
6.2. VERİLERİN TOPLANMASI	25
6.3. VERİLERİN İŞLENMESİ	25
7. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI.....	26
8. PROBLEM CÜMLESİ	26
9. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ.....	26
10. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	27
10.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	27
10.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	28
10.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	31
10.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	33
10.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	38
SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	41
KAYNAKÇA.....	50
EKLER DİZİNİ.....	54
EKLER	55
ÖZGEÇMİŞ	78

GİRİŞ

Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin içerisinde yer alan bir eğitim türüdür. Bireyin çalgı çalabilme becerisinin yanı sıra kişisel gelişimini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Mesleki müzik eğitiminde yer alan çalgı eğitimi için uzun yıllar süren çalışmalar gerekmektedir. Çalgı eğitiminde, teknik ve işitsel zorluklar meydana gelebilmektedir. Fiziksel zorlukların haricinde, bilişsel zorluklar da çalgı eğitiminin gidişatını etkileyebilmektedir. Çalgı eğitiminde, karşılaşılan problemlerin çözülebilmesi, problemin kaynağının tespit edilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Viyolonsel eğitimi de çalgı eğitiminin içerisinde yer almaktadır. Viyolonsel eğitiminde kişinin icra kabiliyetini geliştirebilmesi hedeflenmektedir ve kişiyi icra kabiliyetini geliştirebilmesi birden fazla etkene bağlıdır. Bunlar, sağ ve sol el uygun kullanımı, entonasyon durumu, egzersiz ve etütlerin çalışılması olarak özetlenebilir. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer vermekle birlikte entonasyon gelişimi sağlanabilmektedir. Bu açıdan çift sesli çalışmalar viyolonsel eğitimi genelinde önem teşkil etmektedir.

Bu araştırmada, viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların etkili sonuçlanması için gerekli olan adımların eğitimci görüşleri doğrultusunda belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bununla beraber çift sesli çalışmalara ilişkin hazırbulunuşlukların, çalışmaların yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ve öğretimde kullanılan yöntemlerin neler olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca çalışmada çift sesli çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitime olan katkıları araştırılmıştır.

Bu araştırma, tarama modelini esas alan nitel bir çalışmadır. Çalışmada veriler, literatür taraması ve mesleki deneyimler ışığında geliştirilen, viyolonselde çift sesli çalışmalara yönelik soruları içeren, soru formu aracılığıyla video-konferans ve telefon yoluyla elde edilmiştir. Veri toplama yöntemlerindeki farklılıklar, içinde bulunan Covid 19 ve kısıtlamalardan kaynaklanmaktadır. Hazırlanan görüşme soruları, Türkiye'nin çeşitli kurumlarında görev yapmakta olan 10 viyolonsel eğitimcisi tarafından cevaplanmıştır. Araştırmanın, çalgı eğitimi şekillendirme konusunda önem teşkil ettiği ifade edilebilir. Bununla birlikte çalışmanın, günümüzde verilen viyolonsel eğitimi sürecine yeni bir bakış açısı kazandıracağı ve viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalar konusuna bir kez daha dikkat çekileceği düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. VİYOLONSEL

16. yüzyılda ilk örnekleri Fransa’da ortaya çıkan viyolonsel, 17. yüzyılın sonlarına kadar, dönemin enstrüman yapımcıları tarafından birçok değişikliğe uğramıştır. Viyolonselin atası olarak bilinen Viola de Gamba o yıllarda, günümüzdeki viyolonselden farklı olarak ilave tellere sahiptir. Tellerin sayısının fazla olması, ses gücünün artması, titreşimlerin uzaması ve sesin daha saf hale getirilmesi için tercih edilmiştir (Saraç, 1996: 51). Viyolonsel tenor sesli bir enstrüman olmakla beraber bas sesli partileri seslendirmede de kullanılmaktadır. Orkestra ve oda müziği grupları içerisinde bas partileri seslendirme görevini üstlenen viyolonsel, zaman içerisinde dönemin yeni renkler arayışı ile birlikte solo icralarda da tercih edilmiştir. Bu durumun gelişmesinde bestecilerin viyolonsel için solo eserler üretmesi katkı sağlamıştır (Say, 2002: 568).

Fransa’da viyolonsel icrasının gelişmesi, 18.yüzyılda, Paris Konservatuvarının faaliyetleri ile doğrudan ilişkilidir. Fransız viyolonsel okulu, çellistlerin yalnızca enstrümanını çalma tekniğini değil, aynı zamanda İtalyan yay tekniği kullanımını geliştirmiş ve geniş, lirik melodiler ile birleştirilmesine olanak sağlamıştır (Sergey, 2020: 1).

Viyolonselin gövdesi, dönemin önemli yapımcıları arasında yer alan A. Stradivari tarafından 80 cm.den 74-76 cm. boyutlarına ulaştırılmıştır. Viyolonsel sap kısmı ile birlikte toplamda 120 cm. uzunluğundadır. Keman ve viyoladan farklı olarak bir adet pik kullanılmaktadır. Bu parça enstrümanı çalarken yere dayamaya yarayan bir araçtır. Viyolonsel ses yüksekliği olarak keman ve viyoladan daha kalın bir ses rengine sahip olmakla birlikte ölçüsel olarak da daha büyüktür. Viyolonselin dört teli mevcuttur bunlar kalından inceye sırasıyla do, sol, re, la olarak akort edilmektedir (Say, 2002: 568).

“Bir eserin ana temasını dile getirmekte hiçbir çalgı insan sesine viyolonsel kadar yatkın olamaz. Onun içtenlikli anlatımı, yürekten gelen sesler üretir. Viyolonsel, insan sesinin üç türünde ses alanında toplamıştır. Tenorla gençliği, baritonla olgunluğu, basla ciddiyeti ve egemenliği simgeler. İnce sesleri veren teli, yükselen duyguları belirten soluklu anlatımın dilidir” (Say, 2002: 569).

Viyolonsel, Luigi Boccherini (1743-1805), Jean-Pierre Duport (1741-1818), Jean-Louis Duport (1749-1819), Bernhard Romberg (1767-1841), Friedrich Justus Dotzauer (1783-1860), Sebastian Lee (1805-1860), Adrien Servais (1807-1866), Friedrich Kummer (1797-1879), Auguste Franchomme (1808-1884), Friedrich Grützmacher (1832-1903), Karl Davidov (1838-1889), Alfredo Piatti (1822-1901) ve David Popper (1843-1913) gibi besteciler, viyolonselin bireysel bir çalgı olmasına katkılarının yanı sıra eğitim metodu ve solo icra alanında birçok eser bestelemiştir (Ekber, 2014: 1).

2. ÇALGI EĞİTİMİ

Çalgı eğitimi, genel, amatör ve mesleki müzik eğitimi olarak üçe ayrılmaktadır. Çalgı eğitimi, bireyin kimlik kazanması ve günlük hayatta karşılaşılan problemleri çözme becerisini geliştirebilir. Çalgı eğitimi yoluyla öğrenciler, estetik algı ve bireysel kimlik kazanabilir (Otacıoğlu, 2005: 1). Çalgı eğitimi, öğrencinin çalgı çalma becerisini geliştirmekle beraber, farklı müzik toplulukları ile birlikte müzik yapma becerilerini, farklı kültürler ve bu kültürlerle ait müzik türlerini keşfetmelerini sağlamaktadır. Ayrıca çalgı eğitimi etkinlikleri, bireylerin sosyal yönlerinin gelişmesinde oldukça etkilidir.

“Çalgı eğitimi, herhangi bir çalgıyla ya da çalgılarla yapılan, bireyi çalgı aracılığıyla yetiştirme, geliştirme, müzik alanında ve müziksel anlamlarda içeriği olan istendik davranışlar kazandırabilme eğitimi olarak nitelendirilebilir. Çalgı eğitimi, insanın kendini yakından tanıyabilmesi, var olan yeteneklerini anlayabilmesi, eğitim aracılığıyla mevcut becerilerini geliştirip, yeni beceriler elde edebilmesi ve bu sayede kendisini gerçekleştirebilme şansı veren bir uğraş olmasından dolayı müzik eğitiminin önemli bir koludur” (Uslu, 1998: 23).

Çalgı eğitiminde öğretmen, eğitim ve öğretimin programlanması, hedef davranışların belirlenmesi durumunda yetkin kişidir. Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi çalgı eğitiminde dikkat edilmesi gereken unsurlardandır. Kişiye ve amaca uygunluk önem taşımaktadır. Eğitimin birçok kolunda olduğu gibi çalgı eğitiminde de öğretmen rol-model olmak durumundadır. Disiplin ve özsaygı konusunda öğrencinin bütünlüğü ve bireysel olgunluğa erişmesi konusunda öğretmenin görevi fazladır.

“Öğretmenler, öğrencilerinin eğitim programında belirtilen amaçlara ulaşmalarını sağlamak üzere görevlendirilmiş kişilerdir. Dolayısıyla eğitimde ulaşılan sonuçlarda öğretmenlerin büyük ölçüde etkisi bulunmaktadır. Öğrencilerin amaçlara ulaşma derecelerinde öğretmenin niteliği ve sınıf ortamında yaptığı davranışlar önem kazanmaktadır. ... Dolayısıyla etkili öğretmen, eğitim programında ulaşılması istenen amaçları başarmak için kendisinde olan yeterlilikleri sınıfta etkin bir şekilde uygulayan öğretmendir” (Yüksel, 2003’ten akt. Çilden 2006: 545).

Çalgı eğitiminde öğretmenin yanı sıra öğrencinin de yerine getirmesi gereken sorumluluklar vardır. Bunlar üç başlık altında incelenebilir; Ders öncesi hazırlık, ders esnasında yapılan uygulamalar ve dersten sonra gerçekleştirilecek olan pekiştirme çalışmalarıdır.

Çalgı eğitiminde, öğrencilerin kendilerini olabildiğince geliştirmesi önemlidir. Bununla birlikte profesyonel müzik eğitimi alan öğrencilerin, her gün sistemli ve uzun saatler boyunca çalışması olağan bir durum haline gelmektedir. Öğrenciler, oluşturacakları zengin ve evrensel düzeydeki dağarcık ile mesleki hayatlarına hazırlanmış olacaktırlar (Albuz, 2001: 7).

Çalgı eğitimi öncesinde, öğrencinin eğitimi aksatacak bütün durumlara karşı hazırlıklı olması için materyalleri eksiksiz bir biçimde sağlaması gerekmektedir. Fiziksel durumların yanı sıra ruhsal olarak da bu durumu benimsemeli ve hazırlık içine girmelidir.

Öğrenci, çalgı eğitimi esnasında odaklanmış olarak derse katılmalı ve yönlendirmelere açık bir şekilde öğretmenin kendisine iletmış olduğu yönergeleri gerçekleştirmelidir. Dikkati dağıtabilecek herhangi bir durum varsa çözümlenmeli, atlanılmamalıdır.

Öz yeterlilik, sosyal öğrenme kavramının en önemli unsurlarından birisidir. Bununla birlikte bireylerin kendilerini ve bulundukları süreci denetlemesine yardımcı olmaktadır. Bunun sonucunda bireyler tarafından alınan kararlar doğrultusunda yapılan uygulamaların sonuçları, bireyler tarafından değerlendirilebilir (Yeşilyaprak, 2002: 209). Öz yeterlilik kavramının yanı sıra öz düzenleme becerisi de eğitimin birçok alanında önem teşkil etmektedir. Öz düzenleme becerisi, öğrencilerin beceri kazanımında olduğu kadar, hedef ve strateji belirleme, kendilerini değerlendirme ve bulundukları süreci takip etme gibi konularda etkilidir (Zimmerman, 2008). Öz düzenleme kavramı öğrencinin, eğitim süresince izleyeceği yolu belirlemesinde büyük rol oynamaktadır. Bireysel amaçlar ve hedefler doğrultusunda şekillenen öz düzenleme, bireyin gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Çalgı eğitiminde öğrencinin neye nasıl ve ne kadar çalışacağına karar vermesi amaçlar doğrultusunda çalışma stratejileri geliştirebilmesi başarının belirleyicisidir. Ayrıca ders sonrasında öğrenilen bilgilerin doğru bir şekilde tekrarlanması ve mümkün olduğu kadar çok uygulanması gerekmektedir. Bunu istikrarlı ve doğru gerçekleştiren öğrenciler istenilen sonuca

ulaşacak böylelikle öğrencilerin yeterlilik duygusu da gün geçtikçe güçlenecektir. Aynı zamanda öz yeterlilik, kişinin kendi eğitim sürecini denetlemesi bakımından önemlidir.

Çalgı eğitiminin ölçme değerlendirme aşamasında ya da konser performanslarında bir anlamda eğitim sonrası pekiştirme becerileri ve sonuçları gözlemlenmektedir. Ayrıca bir sonraki aşama için mümkünse eksiklerin belirlenmesi ve bunların üzerine çalışmaların gerçekleştirilmesi de öğrencinin görevleri arasında sayılabilir.

Çalgı eğitiminde öğretmen ve öğrenci birbirinden ayrılmaması gereken iki unsurdur. Birbirileri ile iş birliği içerisinde bilgi akışı gerçekleştirilmeli ve ihtiyaç duyulan düzenlemeleri yapmalılardır. Bu durum eğitimin kalitesi ve sonuçları üzerinde olumlu yönde etki edecektir.

Çalgı eğitiminde öğretmenlerin, öğrencinin çalgıya yönelik motivasyonunu sağlamasında önemli bir rolü vardır. Öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim, öğrenme süreciyle ilişkilidir. Aynı zamanda öğretmen ve öğrenci arasındaki karşılıklı saygı ve güven temelli bir iletişim, öğrencinin performans becerilerinin gelişiminde olumlu etkiler sağlamaktadır (Özmenteş, 2013: 321).

Çalgı eğitiminde, iki farklı öğretmen ve öğrenci ilişkisi ele alınabilir. Bunlardan birincisi usta-çırak ilişkisi, diğeri ise rehber-arkadaş ilişkisidir. Usta-çırak ilişkisi çırağın, ustasını taklit etmesine dayanmaktadır. Bu model öğretiminde öğretmen, çalgı ile ilgili becerilerini sergiler ve deneyimlerini öğrencisine aktarır. Bu modelden farklı olan rehber-arkadaş modelinde ise öğretmen, öğrencinin deneyim kazanması, müziği anlaması ve öğrenmesi konusunda öğrenciye rehberlik eder (Lehmann, Sloboda ve Woody, 2007'den akt. Özmenteş, 2013: 321). Bu yaklaşım, öğrencinin özgürce müziği düşünebilmesi ve özgüven kazanması açısından önemlidir.

Çalgı eğitiminde, uygulanabilir, düzeye ve amaca uygun bir içerik oluşturmak önemli bir gerekliliktir. Çalgı eğitiminde içerik oluşturmada, kişiye görelilik ve hazır bulunuşluk, dikkate alınması gereken bir durumdur. İçerik, öğrencinin gelişimi, yeni öğrendikleri ile önceki bilgileri arasında ilişki kurabilme ve kullanabilme becerisine göre değişiklik gösterebilmektedir.

2.1. VİYOLONSEL EĞİTİMİ

Viyolonsel eğitimi teknik ve müzikal çerçevede büyük bir literatürün çalışılmasıyla gerçekleştirilmektedir. Konuya ve ihtiyaca bağlı olarak öncelikle öğretimin nasıl gerçekleştirileceği belirlenmelidir. Öğrencinin algı durumu ve becerileri dikkate alınmalıdır. Gösterip yaptırma yöntemi müzik ve viyolonsel eğitiminde sıkça başvurulmuş yöntemlerden sayılabilir. Müzik eğitiminde taklit edebilme önemli bir rol oynamaktadır. Viyolonsel eğitiminde öğrencilere çeşitli örneklerin gösterilmesi ve bu yolla çalışılan konuyu kavramalarının sağlanması başarılı sonuçları beraberinde getirecektir. Eğitim sürecinde çeşitli ihtiyaçlar doğrultusunda öğretim yöntemleri çeşitlilik gösterebilmektedir. Eğitiminin doğasında iki tür öğretim yönteminden bahsedilebilir. Bunlardan ilki gösterip yaptırma yöntemidir.

“Gösterip yaptırma yöntemi genelde mesleki beceri kazandırmaya yönelik olarak bir aracın nasıl kullanılacağı, işlem sırası, gibi konularda öğrenciye alıştırmaya yaptırılarak uygulanan bir öğretim biçimidir” (Ocak, 2015: 289). “Çalgı eğitiminde davranışların öğretiminde demonstrasyon (gösteri) en etkili görsel boyuttur. İnsanın görme duyusu %75 oranındadır. Bu anlamda, uyarıcı ile davranış arasında anlamlı bir ilişki kurulduğunda, öğrenme gerçekleşecektir” (Saraç, 2003: 26). Bireysel çalgı eğitiminde görselliğin, öğrencilerin davranışlarında ve çalgı eğitimi süresince kullanılan, en güvenli ve en hızlı yol olduğu söylenebilir.

Viyolonsel eğitiminde ikinci bir yöntem olarak da teorik anlatım sıkça kullanılmaktadır. Gösterip yaptırma yönteminden daha farklı olan anlatım yöntemi öğrencinin öğrenme becerileri göz önünde bulundurularak tercih edilmektedir. Yukarıda bahsedilen yöntemler birbirinden ne kadar farklı gözükse de viyolonsel eğitimi sürecinde birbiriyle yakından ilişkilidir. Eğitim süresince birbiriyle bağlantılı olan bu iki yöntem, eğitimin yapısını oluşturan yöntemler arasındadır.

Viyolonsel eğitiminin başlangıcında amaçlardan birisi, öğrenciye viyolonseli tanıtmak ve viyolonseldeki temel davranışlardan olan, doğru oturuş ve tutuş durumlarını sağlamaktır. Öğrencilerin fiziksel açıdan yeterlilikleri doğru tespit edilmiş olmalıdır. Öğrencinin, parmak yapısı enstrüman seçimlerinde dikkat edilmesi gereken fiziksel durumlardandır. Eğitimin ilerleyen yıllarında fiziksel sorunlara yol açabilecek bir durum varsa gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. Orhan’a göre, viyolonselin boyutça diğer çalgılardan daha büyük olması ve taşımadaki güçlüğü, viyolonsel öğrencisi seçiminde

göz önünde bulundurulması gereken önemli bir unsurdur. Ayrıca, çalgı için öğrenci seçiminde; öğrencinin el ayasının belli ölçüde açılabilmesi, sol el serçe parmağının kısa olmaması, parmak uçlarının tırnakla çok bitişik olmaması gibi ayrıntıların dikkate alınması, eğitimi olumlu yönde etkileyebilmektedir (Orhan, 2009: 362).

Viyolonsel eğitiminde öğrenmenin gerçekleşmesi ve kalıcı hale gelmesi için öğrenme ve öğretme yöntemlerinin kişiye ve duruma uygun olarak belirlenip, eğitime dahil edilmesi gerekmektedir. Öğretmen tarafından belirlenen eksiklerin ve yanlışların dikkate alınıp düzeltilmesiyle birlikte bireysel çalışma durumunu etkili bir şekilde yönetmelidir (Şendurur, 2001: 149).

2.1.1. Viyolonsel Eğitiminde Oturuş ve Tutuş

Doğru duruş ve tutuş teknikleri, çalgı çalmanın temelini oluşturmakla birlikte çalgıyı etkili bir biçimde çalma konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Hedef davranışların ve tekniklerin kazanılabilmesi için ölçütlere ve kurallara uygun belirlenmiş olan duruş ve tutuş teknikleri benimsenmelidir (Uçan, 1980: 20).

Öğrencilerin viyolonsel ile tanışmasından sonraki aşama, gösteri yöntemi ile sağlanabilen, doğru oturuş ve tutuş pozisyonlarının nasıl olması gerektiğidir. Oturma esnasında olması gereken bacak açıklığı ve ayakların açısı belirtilmelidir. Daha sonra ise öğrencilerin boyuna ve yapısına uygun bir şekilde viyolonsel pik yüksekliği ayarlanmalıdır. Öğrenciler tarafından karşılaşılan, fiziksel bakımdan rahatsız eden etkenler belirlenmeli ve uygun durumlar oluşturulmalıdır.

Viyolonsel eğitiminde oturuş ve tutuş becerilerinin kazandırılmasında dikkat edilmesi gereken durumlar vardır. Bunlar,

- Kişinin fiziksel farklılıklarının dikkate alınması,
- Enstrüman yapısının, kişinin fiziksel özelliklerine uygunluğunun irdelenmesi,
- Eğitim sürecinde kas gruplarının gereğinden fazla kullanılmaması, denetlemelerin yapılması,
- Ayakların zemin ile temasının sağlanması ve uygun pozisyonun alınması,
- Kişinin dik oturabileceği bir şekilde viyolonsel pik parçasının kişiye uygun olarak ayarlanması olarak sıralanabilir.

2.1.2. Viyolonsel Eğitiminde Sağ ve Sol El Kullanımı

Viyolonsel eğitiminde sağ elin görevi, arşenin uygun pozisyonda tutulması ve kullanımı ile ilişkilendirilmektedir. “Yayı tutarken elin ve parmakların rahat ve serbest olması oldukça önemlidir. Yay tutuşunda başparmağın yumuşaklığı sağlanmalıdır. Aksi halde yalnız parmaklar değil, tüm kol sertleşir ve bu durum viyolonsel eğitiminde ve icrasında önemli sorunlara yol açar. Her iki el için de önemli olan, kavrama, tutma ve doğallıktır” (Orhan, 2009: 363).

Sağ el tekniklerinin uygulanması konusunda, arşe üzerindeki basıncın dengelenmesi ve tellere eşit kuvvetle teması önemlidir. Ayrıca sağ el tekniklerinde sağ kolun işlevi ve etkilerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Ancak bu koşullar sağlandığı takdirde uygun ve kesin bir sonuç ortaya çıkması mümkündür (Kaya, 2010: 4).

Viyolonsel eğitiminde sol elin kullanımı yoluyla tel boyunun kısaltılması ve uzatılması sağlanmakta, böylelikle frekansın değişimi gerçekleştirilmektedir. Yani parmak basma ile farklı yüksekliklerdeki sesler elde edilmektedir. Viyolonsel eğitiminde sol elde uygun pozisyon, sağ el pozisyonunda olduğu gibi başparmağın yumuşaklığını sağlamakla doğru orantılıdır.

3. VİYOLONSELDE KULLANILAN EL TEKNİKLERİ

3.1. VİYOLONSELDE SAĞ EL TEKNİKLERİ

Viyolonsel icrasında yay tekniği, birden fazla durum ile ilişkilendirilebilir. Yayı tutuş biçimi, teller üzerindeki konumu, yayın tellere olan baskısı olarak sıralanabilir. Yay tekniklerinin bağlantılı ve sistematik öğretimi sayesinde viyolonsel eğitiminin ilerleyen süreçlerinde oluşabilecek teknik problemlere çözüm olacağı düşünülmektedir (Araboğlu, 2011: 1). Viyolonsel eğitiminde kısa süre içerisinde öğrenciye edindirilmesi gereken sol el tekniklerinin başlıcaları aşağıda sıralanmaktadır.

İtalyanca bir kelime olan legato, bağlı, birlikte, kesinti olmaksızın anlamını taşımaktadır. Legato, notaların birbirlerini kesintisiz çalınması gerektiğini belirtir. Üflemeli çalgılarda tek solukta, yaylı çalgılarda tek yay çekişiyle, şan icrasında ise tek nefes ile sağlanır (Sözer, 1996: 423).

Detaşe, Fransızca kökenli bir kelimedir. Notaların birbirinden bağımsız olarak seslendirilmesi anlamına gelmektedir. Yaylı çalgılarda birbirinden ayrı, bağımsız sesler üretmek üzere, yayın kullanım özelliği olarak da tanımlanmaktadır (Say, 2002: 147).

Portato terimi yaylı çalgılarda sıkça kullanılmaktadır. Seslendirilecek olan her notada ses ilk olarak yükselmekte ardından hafiflemektedir. Portato çalımında iki nota arasındaki bağ dikkatli ve dengeli bir şekilde ayarlanmalıdır. Birbirlerinden ayrı seslendirilmelerine rağmen aynı zamanda da birlikteymiş gibi çalınmaktadır (Say, 2002: 435).

Viyolonsel tekniklerinden olan martele çekiçlemek, vurmak anlamını taşımaktadır. Yayın çekerek ve iterek hareketiyle birlikte oluşan martele tekniği aynı zamanda yayın tellere uyguladığı basınç ile de doğrudan bağlantılıdır. Martele tekniği sağ el işaret parmağı ile yayın basıncının yeterli ve uygun şekilde ayarlanmasıyla gerçekleştirilmektedir (Gülbeş, 2018: 15).

İtalyanca kökenli bir kelime olan staccato, notaları tane tane seslendirme biçimidir. İtalyancada staccare yani “ayırarak” sözcüğünden gelmektedir. Legato’nun tam tersi olarak da düşünülmektedir (Say, 2002: 491).

Spiccato, notaların birbirinden kopuk bir şekilde seslendirilmesi anlamına gelmektedir. Yay tekniğinde sıkça kullanılan teknikler arasındadır. Çabuk ancak hafif bir şekilde sıçratarak çalma, seslendirme anlamında kullanılmaktadır (Say, 2002: 490). Spicatto tekniği hızlı tempolarda daha kolay bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Tekniğin uygulanmasında dikkat edilmesi gereken bir durum ise yayın merkez ağırlık noktasının tespit edilmesidir. Uygulama sırasında da bu bölgenin kullanılması gerekmektedir (Çınardal, 2020: 27).

Pizzicato, İtalyan kökenli bir kelimedir. Yaylı çalgılarda tellerin yay yerine parmaklarla çekildiği bir çalış tekniğidir (Uluç, 2002: 159). Pizzicato tekniği pek çok farklı biçimlerde icra edilmiştir. İtalyanca “çimdiklemek” sözcüğünden gelmektedir (Aktüze, 2003: 467).

3.2. VİYOLONSELDE SOL EL TEKNİKLERİ

Viyolonsel çalımında sol el teknikleri genel olarak dikey, yatay ve bunların karması niteliğinde hareketlerle gerçekleştirilir. Bu yatay ve dikey hareketlerin yanı sıra kayma hareketleri sol el kullanımında davranışların temelini oluşturur.

Parmakların dikey hareketleri; parmak düşürme ve kaldırmalardır. Bu hareketler, piyanistlerin parmak hareketine oldukça benzerdir. Tuşede ya normal el pozisyonunda ya da uzantılarla bağlantılı olarak meydana gelir. Parmakların tek konumda yatay hareketi, el ve başparmak sabitken tek bir parmağın telde yukarı ve aşağı kaymasıdır. Yatay ve dikey hareketlerin bir karması olan tel geçişleri, parmağın bir telden kaldırılıp başka bir tele basmasıdır. Bazen tel geçişleri, parmak kaldırmadan, yatay bir kayma hareketi gibi de gerçekleştirilir. Bu hareket, parmağın anlık olarak hafifletilmesini gerektirir. Parmakların ve elin kayma hareketi ayrıca konum geçişlerinde meydana gelir. Konum geçişlerindeki kaymalar yatay bir çizgide olur. Yatay bir hatta gerçekleştirilen bir başka temel hareket vibratodur. Vibrato, el, bilek ve kolun kombinasyonunda gerçekleştirilir (Galamian, 1962: 18-19).

3.2.1 Konum Geçişleri

Konum geçişi, yaylı çalgılarda sol elin, enstrümanın tuşesindeki yerinin değiştirilmesine verilen addır. Konum değiştirmede en az diğer parmaklar kadar başparmağın da pozisyonu oldukça önemlidir. Uygun ve geçerli bir konum değiştirme durumu, entonasyonu olumlu bir şekilde etkilemektedir.

Konum geçişleri aşırı bir şekilde belli edilmeden ve aynı zamanda vurgu yaratmadan gerçekleştirilmelidir. Konum değişimleri eserin, ritmini aksatmadan, ifadeyi bozmadan yapılmalıdır. Konum değişimi sırasında sol el ve sağ el basıncı dikkatli bir şekilde kontrol edilmeli, aşırılıktan kaçınılmalıdır (Angı, 2005: 28).

Konum-konum geçişleri işleminde eserin temposu belirleyicidir. Yavaş tempoda yavaş, hızlı tempoda ise hızlı gerçekleştirilmelidir. Bu durumda konum geçişleri esnasında eserin temposu ve dinamiği göz önünde bulundurulmalıdır. Konum geçişlerinden önce konumlar üzerinde gerekli hakimiyet ve esneklik kazanılmış olmalıdır.

Konum geçme, çalgı eğitiminde ifadesel ve müzikal anlatımı etkileyen durumlardan biridir. Konum geçişleri çalınacak olan eserin cümlelerini ifade etmekle birlikte çalım kolaylaştırıcı nitelikte olmalıdır. Çalınacak eserin parmak numaralandırılması ve konum geçişleri önceden belirlenmiş olsa da bazı durumlarda yeniden düzenlenmesi gerekebilmektedir. Konum geçişleri ve parmak numaralandırma seçiminin yapılmasında, konuya teknik ve müzikal anlamda hâkim olmak önemlidir (Taş, 2019: 353).

3.2.2. Vibrato

İtalyanca kökenli olan vibrato, “salınım” anlamını taşımaktadır. Sesi zenginleştirmek, yumuşatmak veya yoğunlaştırmak amacıyla müziğin birçok alanında kullanılmaktadır. Bir diğer deyişle ses perdesinin hafifçe dalgalandırılması olarak da tanımlanmaktadır. Temel olarak sol elin bilekten başlayarak salınması hareketine dayanmaktadır (Say, 2002: 562). Vibrato parmakların belirli bir esneklik içerisinde, tuşe hizasında aşağı ve yukarı hareket etmesi olarak da tanımlanabilir. Vibrato, sol elin parmakları vasıtasıyla, parmakların uçları tellere dik gelecek biçimde yapılmaktadır (Şişman, 2010: 11).

4. ENTONASYON

Entonasyon, ses yüksekliğinin doğru olarak tınlaması anlamına gelmektedir. Latince “Tek doğru ses” anlamını taşımaktadır. Bir eserin icrası sırasında perdeleri eksiksiz bir şekilde verebilmek; sesleri doğru çıkarmak demektir. Latince “Tek doğru ses” anlamını taşımaktadır. Türkçe karşılığı olarak “seslem” sözcüğü önerilmektedir (Say, 2002: 180).

Entonasyon, teknik beceriler arasında yer almakla birlikte, müzisyenlerin icra yeteneğini göstermesi konusunda önemli bir rol taşımaktadır. Enstrüman icrasında seslerin denetlenmesi ve küçük değişikliklerin yapılması icracının kontrolü dahilindedir. Doğru entonasyon ile çalmak, müziğin kalitesi ve uygunluğu açısından önemlidir. Çalgı eğitiminde karşılaşılan problemlerden sadece bir tanesi olan entonasyon durumunun, çözülmesi de zaman alabilir. Entonasyonu etkileyen durumlar; güç, yoğunluk, armonik yapı, frekans aralığı (yüksekliği), tını, zamansal ilişki-etki olarak gösterilebilir (Fletcher vd., 1934’ten akt. Salzberg, 1980: 42).

Sharp’a göre entonasyon tamamıyla sol elin kullanımı ile ilişkilidir. Eğitim sürecinde entonasyon problemlerinin yaşanmasının birden fazla sebebi vardır. Sol elde ilgili sesleri çalan parmaklar, uygun bir basış gerçekleştirmez ve pozisyon doğru bir şekilde sağlanmazsa çıkacak olan ses, entonasyon bakımından bozuk olur. Sol el parmaklarının, tuşe üzerindeki açısı da entonasyonu etkilemektedir (Lee, 2005’den 39-40 akt. Topoğlu, 2006: 24). Seslerin uygun frekanslarda ve net üretilmemesi, öğrencinin yeterli işitsel beceriye sahip olmayışı, sağ el tekniğinin doğru ve uygun

olmayışı, fiziksel özellikler, düzenli ve sistematik bir çalışmanın yapılmaması, entonasyonun sağlanmasını güçleştirecektir (Dikici, 2014: 2).

Çift ses çalışmalarında doğru ve net bir entonasyon sağlamak zordur. Çalışmalardaki zorluk birden fazla sesin denetiminin yapılması ve çalınan ton içerisinde kalmaktan kaynaklanmaktadır (Özer, 2006: 15). Teknik beceriler ve öğrencinin işitsel kapasitesi çift ses çalışmada entonasyonu belirleyen unsurların başındadır.

4.1. PİSAGOR ENTONASYONU

Günümüzde melodi ve gamları çalarken kullandığımız entonasyon sistemi, Yunan filozof ve matematikçi Pisagor tarafından keşfedilmiştir. Bu sistem, büyük ve küçük üçlülerin karakterini oluşturan, yani aralığın majör veya minör olmasını sağlayan tam ve yarım sesleri bizlere sunar. Melodi yapıları ve gam çalışmaları yapıldığında yalnızca mükemmel aralıklar açık teller ile kontrol edilebilir. Açık tellerle kontrolü yapılabilen aralıklar, unisonlar, dörtlüler, beşliler ve oktavlardır. Üçlüler ve altılılar çift sesli olarak çalındığında doğrulukları, Pisagor entonasyonunda düşünülemez. Üçlü ve altılı aralıklardan oluşan çift seslerin kontrolü, just entonasyon (tam-saf entonasyon) ile sağlanmalıdır (Sassmannshaus, 2012).

4.2. JUST ENTONASYON (TAM-SAF ENTONASYON)

Just entonasyon sistemi, üçlü ve altılıların doğru entonasyonda çalınması ve işitsel olarak denetlenmesi için kullanılmaktadır. Just entonasyon sistemi dörtlü ve beşlilerin doğuşkanlarıyla doğrudan ilişkilendirilmektedir. Pisagor entonasyonunda dar basışlar meydana gelirken, just entonasyonda ise daha geniş basışlar gerçekleştirilmektedir (Sassmannshaus, 2012).

4.3. TAMPERE SİSTEM

Tampere sistem eşit aralıklara sahip bir yapı, düzen anlamını taşımaktadır. Tuşlu çalgılar üzerindeki natural seslerden oluşan 12 eşit perdeye sahip bir sistemdir. Tampere sistem ile kromatizm ve 12 ton müziğinin başladığı zaman aynı olarak düşünülmektedir. Ancak tampere sistem estetik kaygılardan ziyade pratiklik ve kolaylık sağlaması amacını taşımaktadır (Şenel, 2021: 361).

4.4. ENTONASYON KULLANIMI VE TERCİHİ

Tek hatlı melodi yapılarının veya gamların seslendirilmesinde genellikle Pisagor entonasyon sistemi kullanılmaktadır. Ancak çift sesli bir yapı veya melodi icrasında just entonasyon ya da başka bir deyişle saf entonasyon kullanılmaktadır. Bahsedilen bu iki sistem birbiriyle karşılaştırılmaktan ziyade farklı amaçlara hizmet etmektedir. Just entonasyon sisteminde sesler, Pisagor entonasyonuna göre daha tiz olarak seslendirilmektedir. Örneğin tek sesli bir melodiye sahip piyano eşlikli bir eser seslendiriliyorsa bu durumda genellikle Pisagor entonasyonu benimsenmelidir. Entonasyon konularında en zor durumlardan birisi de yaylı kuvartet içerisinde entonasyonun sağlanmasıdır. Çünkü bu durumda zaman zaman çift seslerin çalınmasında just entonasyon kullanılsa da bazı durumlarda ise Pisagor entonasyonu kullanılmalıdır. Orkestra ile birlikte solist olarak bir eser seslendiriliyorsa yine Pisagor entonasyonu içerisinde kalınması gerekmektedir. Sonuç olarak melodinin ve icra edilen eserin yapısına göre farklı entonasyon durumları kullanılmaktadır (Sassmannshaus, 2012).

5. VIYOLONSEL EĞİTİMİNDE ÇİFT SESLİ ÇALIŞMALARIN YERİ VE ÖNEMİ

Viyolonsel ve yayın geçmişten günümüze kadar geçirdikleri değişimler, yeni bakış açılarını ve icra modellerini de beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte viyolonsel icrasına, yeni teknik ve anlatımlar da kazandırılmıştır. Viyolonsel eğitiminde çift sesli etütler, egzersizler ve eserlerin bestelenmesi ile birlikte çift sesli çalışmaların yeri önemli ölçüde artmıştır. Günümüzde viyolonsel eğitimi içerisinde çift sesli çalışmalara sıkça rastlanmaktadır. Çift ses çalımı, enstrüman üzerinde iki telin aynı anda kullanılması olarak tanımlanabilir. Çift sesler, boş tel ve bir parmağın başka bir tel üzerinde basılı olmasıyla ya da iki parmağın da farklı teller üzerinde konumlandırılmasıyla sağlanmaktadır. Bununla birlikte çift sesli becerilerin kazandırılmasında, öğrencinin belirli bir seviyede tuşe hakimiyetinin olması, gerekli ön hazırlığın gerçekleştirilmesi ve birinci pozisyonu öğrenmiş olması gerekmektedir. Çift sesli çalışmalardan önce gerekli olan eksiklikler giderilmediği takdirde, çift sesli çalışmalar ile ilgili sorunlarla karşılaşılabilir (Sipahioğlu, 2019: 30).

Viyolonsel eğitiminde dizilerin, arpejlerin ve çift sesli çalışmaların yapılması, eğitim programlarının teknik temellerini oluşturmaktadır. Bu çalışmalar, öğrencinin

enstrüman çalma bütünlüğüne katkı sağlamaktadır. Doğru sağ ve sol el tekniğinin kazanımında ve gelişiminde çift sesli çalışmalar önemli görülmektedir.

İki sesli çalimler ve akor tekniği, viyolonsel eğitiminin ilk zamanlarında temelleri atılması gereken, enstrümantal performansın en parlak ve karmaşık tekniklerinden biridir. Çift sesleri ve akorları çalışma sırası ve çalışma biçimleri, basitten karmaşığa ilkesine sıkı sıkıya bağlı olarak gerçekleştirilmelidir. Bu tekniklerin geliştirilmesi, işitsel ve teknik açıdan hazırlıksız öğrencilerle oldukça zordur. Ancak çalışmaların başlangıcını kasıtlı olarak ertelemek de sürecin gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktadır. Çift sesli çalışmaların ertelenmesi, öğrencinin bir bütün olarak teknik gelişimini engelleyecektir (Yurievna, 2020: 1).

Viyolonsel eğitiminde üçlülerin, dörtlülerin, altılıların ve oktavların çift telde eş zamanlı olarak çalışılması, baş parmağın ve elin uygun pozisyonu ile pozisyon farkındalığını sağlamak için önemlidir. Bununla birlikte çift sesli çalışmalar, konum değiştirme ve tuşe üzerinde rahat hareket edebilme gibi konularda çalıcıya hâkimiyet kazandıracaktır (Topoğlu, 2006: 26).

Çift sesleri çalmanın temel zorluklarının sol elin tekniklerinden, akor çalımında ise yay tekniğinden kaynaklandığı kabul edilmektedir. Bu arada hem çift sesli hem de akor dokusunun tam anlamıyla ve eksiksiz sayılabilmesi için her iki elin teknik yeterliliği ve koordinasyonu ile ilişkilendirilmektedir (Yurievna, 2020: 1).

Viyolonsel eğitiminde, çift sesli çalışmalar yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli unsur doğru entonasyonu sağlamaktır. Çift ses çalışmalarında sol ve sağ el parmaklarına fazla baskı uygulamak, gerginliğe sebep olabilmektedir. Bununla birlikte düz ve sade bir arşe kullanımının sağlanması da oldukça önemlidir. Bu yüzden parmaklar, mümkün olduğu kadar serbest ve yumuşak bırakılmalıdır. Çünkü çift tel çalışmalarında, çalınan iki tele uygulanmakta olan kuvvet (basınç) birbirlerinden farklıysa, doğru entonasyon ile çalmak mümkün olmayacaktır (Topoğlu, 2006: 26).

Viyolonsel eğitiminde çift ses çalımında dikkat edilmesi gereken unsurları sıralamak gerekirse; aralıkların doğru basılması, parmak numaralandırılmasının kişiye ve duruma uygun hale getirilmesi, parmak tutmaya yönelik farkındalığın geliştirilmesi, çıkan ton ve sesin herhangi bir zorlamaya maruz kalmadan üretilmesi olarak sıralanabilir (Bayburtlu, 2017: 6).

Çift sesler üzerinde gerekli çalışmaların yapılmaması, çalınacak olan eser veya etütlerde hakimiyetin sağlanmasında güçlükler yaratabilir. Çift seslerin çalınması, tek sesli çalışmalardan farklı zorlukları da içerisinde barındırmaktadır. Bu zorluklar, çift seslerde yer alan seslerin doğru bir entonasyona sahip olması, uyum ve denge içerisinde seslendirilmesi, tınlaması, son olarak ise vibratonun ve müzikalitenin korunması olarak sıralanabilir (Zafer, 2007: 61).

Viyolonsel eğitiminde çift ses çalışmalarının yapılması, çalınan seslerin doğruluğunun kontrolü yapıldığı sürece anlam ifade etmektedir. Bu süreçte çift sesli egzersizlerin veya gamların çalışılması belirli teknik becerileri gerektirmektedir (Topoğlu, 2006: 28).

Çift sesli çalışmaların etkili bir biçimde gerçekleştirilmesinde dikkat ve özen gereklidir. Viyolonsel eğitiminde öğrenciye kazandırılmak istenen hedef davranış ve beceriler, kişinin viyolonsel eğitimindeki hazırbulunuşluğu, kişisel becerisi, işitsel ve algısal düzeyi, çalışma süresiyle birlikte çalışma süresinin kalitesi ile doğru orantılıdır (Sipahioğlu, 2019: 32).

“Müzik okulunun son sınıflarında egzersiz ve etütlerdeki beceri gereksinimleri gereği çift sesli çalışmalara oldukça sık rastlanılmaktadır. Genellikle bir müzik okulunun 5. Sınıfında bir oktavdan başlayarak çift ses çalışırız: altılı, üçlü ve oktav aralıklar üzerinde olmak koşuluyla. Bu çalışmaların sonucunda, herhangi bir öğrenci farklı aralıklarla en azından küçük diziler gerçekleştirebilmeli ve bunların nasıl daha kolay çalışılabileceğini öğrenmelidir” (Yurievna 2020: 2).

Uçan’a göre, çalgı eğitiminde çift ses çalışmaları, eğitimin önemli boyutlarından birisidir. Çalgı eğitiminde çift sesli çalışmaların yapılmaması, eğitim sürecinde boşlukların olduğu ve olacağı anlamını taşımaktadır. Çalgı eğitimi, çift sesli çalışmaların da içerisinde bulunduğu bir eğitim programı ile gerçekleştirilmelidir. Çalgı eğitiminin başlangıç aşamasında dahi çift sesli çalışmalara yer verilmelidir. Çift ses çalışmaları ertelendiği sürece, çalgı eğitimi de eksik kalmaktadır (Özer, 2006: 84).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1. TEZLER

Aydın (2019), “Keman Eğitiminde Çift Ses Çalışmalarında Karşılaşılan Güçlüklerin Belirlenmesi ve Kullanılan Metotların Analizi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, içerik analizi, doküman inceleme, gözlem ve görüşmeden yararlanılmıştır. Araştırmada, keman öğrencilerinin çift ses çalışmalarında karşılaştıkları zorluklar tespit edilmiştir. Çift ses çalışmalarında karşılaşılan zorlukların çözümlenmesine yönelik keman eğitimcileri tarafından çözüm önerilerine yer vermiştir. Bununla birlikte keman öğretiminde sıkça kullanılan çift ses çalışmalarının geçtiği metotları, sağ ve sol el kazanımlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Keman eğitimcilerinin derslerinde kullanmış oldukları çift sesli gam, alıştırma ve etütler tespit edilmiş ve bu etütlerin kazanımları belirlenmiştir. Sağ ve sol el becerilerine ilişkin karşılaşılan problemleri tespit etmek amacıyla Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan, çift ses çalabilme yeterliliğine sahip beş keman öğrencisi analiz grubunu oluşturmaktadır. Analizin değerlendirmesi ise Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde 2, Süleyman Demirel Üniversitesinde 1 kişi toplamda 3 öğretim elemanı tarafından gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte parmak numaralarının kullanımı konusunda el ve parmak yapısının önemini de vurgulamıştır. Parmak numaralandırma durumunun entonasyon ile olan ilişkisi de araştırma içerisinde yer almaktadır. Çift sesli çalışmalarda eş güdümlü olarak parmaklar koordinasyonunun önemi de ayrıca konular arasında yer almaktadır

Sipahioğlu (2019), “Keman Eğitiminde Çift Ses ve Akor Çalma Durumlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin, Öğrenim Alanlarına Göre Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, genel tarama yöntemlerinden tekil tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veriler, literatür tarama, Ulaş Özer’in hazırlamış olduğu anket ve yapılandırılmış görüşme sorularından elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda, 2018-2019 eğitim öğretim yılında, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan lisans 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında eğitim gören toplam 39 keman öğrencisi bulunmaktadır. Öğrencilerin çift ses ve akor çalma ile ilgili görüşleri, bilişsel,

duyuşsal, devinişsel ve sezişsel bağlamlarda incelenmiş olup elde edilen veriler istatistiksel olarak çözümlenmiş, tablolar halinde yorumlanmıştır. Öğrencilerin bilişsel anlamda çift ses çalmanın ne anlama geldiğini, kırarak üç sesli ve dört sesli akorların nasıl çalınması gerektiğini bildikleri ancak kırmadan üç sesli akorların nasıl çalınması gerektiğini bilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Duyuşsal alanda ise çift sesli gam, etüt ve eser çalmanın, çalgı hakimiyeti konusunda olumlu etkilerinin olduğunu, çift sesli pasaj ve etütlerin çalımı sırasında öğrencilerin korku yaşadığı ve çalgı becerilerini ortaya çıkaramadıkları tespit edilmiştir. Bu duruma karşı öğrencilerin, tek sesli etüt ve gamların çalımında kendilerini daha iyi yansıtabildiklerini ifade etmişlerdir. Sezişsel alanla ilgili olarak, başlangıç düzeyinde yapılan çift sesli çalışmaların, entonasyonlarına ve müziksel işitmeye dayalı derslerine etki ettiği sonucuna ulaşılmaktadır. Devinişsel boyutta ise tek sesli etüt ve eserlerde herhangi bir entonasyon problemiyle karşılaşmamalarına rağmen çift sesli çalışmalarda entonasyon problemlerinin meydana geldiğini, çift sesli pozisyon geçişlerinin mevcut yeterliliklerini etkilediğini bununla birlikte günlük çalışmalarında çift ses çalışmalara yer vermedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise öğrencilerin çift ses ve akor çalma durumları ile ilgili, bilişsel, duyuşsal ve sezişsel alanda yeterli düzeye sahip oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte devinişsel alanda ise yeterli düzeyde olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özer (2006), “Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Verilen Keman Eğitiminde Çift Ses Çalma Durumlarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, araştırmanın evrenini, Türkiye’deki Anadolu Güzel Sanatlar Liseslerinde öğrenim gören keman öğrencileri ve Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan keman öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise yedi Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında, 3. sınıfta eğitim gören 84 keman öğrencisi ve 20 keman öğretmeniyle birlikte, üniversitede görev yapan 4 keman eğitimcisiinden oluşmaktadır. Çalışmanın evrenini oluşturan Güzel Sanatlar Liseleri; Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Tokat Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Konya Çimento Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, İzmir Işıl Saygın Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Balıkesir Kadriye-Kemal Gürsel Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Edirne Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi. Araştırmada, keman eğitiminde çift ses çalma durumlarını incelemiştir. Araştırma, yöntem ve toplanan veriler ışığında nitel bir çalışmadır. Konuyla ilgili yurt içi ve yurt dışı kaynak taraması yapılmıştır.

Türkiye’deki üniversitelerde görev yapan eğitimcilerle görüşmeler yapılmıştır. Çift ses çalışmalarının keman eğitimi açısından önemi, çift sesli çalışmalara başlamak için en uygun başlama düzeyi ve çalışmaların öğrencilere nasıl verilmesi hakkında soruları içerisinde barındırmaktadır. Bununla birlikte anket tekniği ile keman öğrencilerinin çift sesli çalışmalara verdikleri önem, çalgı hakimiyeti, entonasyon, fiziksel ve müzikal açıdan karşılaştıkları güçlükler belirlenmiş ve bu durumlara yönelik görüşleri alınmıştır. Araştırmanın sonucunda ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun çift sesli çalışmalara, günlük çalışmalarında yer vermediği tespit edilmiştir. Yalnızca eğitimin başlangıcında çift seslerle karşılaştıklarını, bununla birlikte sol el, kol ve bileklerinde kasılma, ağrı gibi sorunlarla karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmı konum değiştirmesi olmayan çift sesleri çalabilirken, konum geçişli çift seslerde sıkça entonasyon problemleriyle karşılaşmışlardır. Ayrıca öğrencilerin çift ses çalışmaya başladıktan bir süre sonra müziksel işitme derslerindeki başarılarının arttığını da dile getirmişlerdir. Keman öğretmenlerinin çoğunluğu çift ses çalışmalarına gereken önemi vermektedir. Öğretmenlerin geneli, başlangıç aşamasında çift sesli çalışmalara yer verilmesi durumunda, çalgı hakimiyeti, entonasyon ve müzikal açıdan geliştireceğini ve mesleki olumlu etkileri olacağını düşünmektedir.

Günay (2006), “Kemana Yeni Başlayan Öğrencilerde Tutuş Problemleri ve Çözüm Önerileri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, keman eğitimin karşılaşılan tutuş problemlerinin tespit edilmesi ve bu problemlere yönelik çözüm önerilerini ortaya koymak amacı ile yazılmıştır. Araştırmada literatür tarama ve anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 2005-2006 öğretim yılında Edirne Devlet Konservatuarı, Edirne Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik öğretmenliği bölümlerinin öğrenci ve öğretmenleri tarafından oluşmaktadır. Yapılan araştırmada keman çalımında oturuş ve tutuş ile ilgili olarak, ayakların pozisyonunun önemi vurgulanmaktadır. Aynı zamanda sağ ve sol el parmaklarının konumlandırılmasının da son derece önemli olduğunu belirtmiştir. Yapılan araştırma sonucunda uygun pozisyonların sağlanması durumunda en etkili sonuçların alınabileceği vurgulanmaktadır. Sağ el üzerindeki baskının azaltılması ve kontrol edilmesinin öneminde bahsedilmiştir. Bununla birlikte sol elde ise baş parmağın gereğinden fazla baskı uygulaması da icrada ve çalışmalarda zorluk yarattığı tespit edilmiştir. Çözüm olarak serbest bir pozisyonun sağlanmasıyla birlikte yapılan çalışmaların en doğru sonuçları ortaya çıkaracağını düşünmektedir. Ayrıca çalışma,

keman eğitimine yeni başlayan öğrencilerin karşılaştıkları teknik tutuş problemlerinin tespit edilmesi ve bu problemlere yönelik çözüm önerilerini içerisinde barındırmaktadır.

Şendurur (2017), “Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Eğitiminin Keman Eğitimine Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin, keman çalma üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur. Nicel bir araştırma özelliği taşıyan çalışmada analiz yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanması, Türkiye’de yedi üniversitenin müzik eğitimi anabilim dallarında lisans son sınıf öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada toplamda 53 katılımcı mevcuttur. Yapılan görüşmelerin ışığında elde edilen verilerde, Müziksel işitme okuma ve yazma dersinin, öğrencilerin keman çalımlarına, entonasyona aynı zamanda aralık bilgisinin ise çift ses çalma üzerindeki olumlu etkisine değinilmiştir.

Göküstün (2012), “Galamian Yöntemi’nin Keman Çalma Performansı Üzerindeki Etkisi” adlı sanatta yeterlik tez çalışmasında, çift sesli çalışmaların yaylı çalgılar genelinde karşılaşılan en zorlu çalışmalar olduğunu ifade etmektedir. Çift sesli çalışmaların, sağ ve sol el için farklı zorluklarının olduğunu belirtmiştir. İki farklı tel üzerinde iki farklı notayı aynı dengede çalmanın gerekliliği vurgulanmaktadır. Ayrıca sol el için parmaklar fazla baskıyı maruz kalırsa gerilime neden olacağı araştırma içerisinde almaktadır. Yaylı çalgılar eğitimi genelinde sağ ve sol ellerin mümkün olduğunca serbest bir pozisyonu benimsemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte Göküstün (2012), araştırmasında Galamian’ın oktav gam çalışmaları yaparken her iki parmağın tele basılmasının ancak sadece bir telin seslendirilmesinin iyi bir çalışma olduğunu ifade etmektedir. Çalışmaların yapıldığı süre zarfında önce kalın sesin daha sonra ince olan sesin icra edilmesini tavsiye etmektedir. Oktav çift sesli çalışmalarda öncelikle kalın sese dikkat edilmesi gerektiğini çünkü ince sesi ayırt etme konusunda insan kulağının daha yetkin olduğunu vurgulamıştır.

Baş (2007), “Sivas ve Tokat Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Keman Öğrencilerine Uygulanan Keman Başlangıç Yöntemlerinin Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde Uygulanan Keman Başlangıç Yöntemleriyle Karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, keman eğitiminde başlangıçta dikkat edilmesi gereken etmenler arasında boş teller yardımıyla çift sesli çalışmalara yer verilmesi gerektiği yer almaktadır. Bu araştırmada çift sesli çalışmaların yapılmasına yönelik ifadeler şu şekildedir; Tokat Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’nde görev yapmakta olan keman eğitimcilerinin %20’si çift sesli çalışmaların yapılmasının az önemli olduğunu,

%20'sinin kısmen, %20'sine göre büyük ölçüde, geri kalan %40'lık kısmına göre ise tamamen önemli olduğu ifade edilmektedir. Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde görev yapmakta olan keman eğitimcilerine göre %25'i büyük ölçüde diğer %75'lik kısma göre ise tamamen önemlidir. Sivas Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde görev yapan keman eğitimcilerinin %25'ine göre keman eğitiminde çift sesli çalışmalar yaptırmak büyük ölçüde gerekli görülürken geriye kalan %75'ine göre kısmen önemlidir. Araştırmada yer alan okullardaki keman eğitimcilerinin %7,7'si başlangıç keman eğitiminde çift ses çalışmalarına az, %31'i kısmen, %23'ü büyük ölçüde, %38,3 ise çalışmalarda her zaman yer vermektedir. Başlangıç düzeyine uygun Ömer CAN 1'de boş teller ile çalınan çift sesli çalışmaların var olduğu ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi keman öğretimi programında yer aldığı ifade edilmektedir. Bununla birlikte çift sesli çalışmaların yapılmasında iki telde aynı anda seslendirme gerçekleştirilirken yayın dibinden ucuna kadar olan hareketinin sürdürülmesi gerekmektedir. Araştırmanın sonucunda Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi keman eğitimcilerinin, başlangıç keman eğitiminde çift sesli çalışmaların yapıldığı, Tokat Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi keman eğitimcilerinin çift sesli çalışmalara gerekli önemi verdiği ancak Sivas Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde görev yapmakta olan keman eğitimcilerinin çift sesli çalışmalar üzerinde yeterince durmadığı ifadesi yer almaktadır.

2. MAKALELER

Öneykan, Tebiş (2018), “Güzel Sanatlar Liseleri ve Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Yaylı Çalgı Eğitimi Alan Öğrencilerin Günlük Egzersiz Alışkanlıkları” adlı makale çalışmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen anket, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veriler istatistiksel analiz yöntemiyle çözümlenmiş, tablolar halinde yorumlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve T.C. Ziraat Bankası Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise araştırmanın evrenini oluşturan kurumlarda yaylı çalgılar eğitimi gören 122 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin haftalık çalışma sürelerinin yeterli bulunmadığı günlük çalışma süreçleri içerisinde gam çalışmalarına, parmak egzersizlerine olumlu bir yaklaşım sergilemelerine karşın arpej çalışmalarına zaman ayırma konusunda yeterli zamanı ayırmadıkları tespit edilmiştir. Sağ el tekniği konusunda ise gerekli çalışmaların tereddütlü bir şekilde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak eğitim süreçlerinde giderek olumlu yönde bir tutum sergileyecekleri izlenimine

varılmıştır. Öğrencilere günlük egzersizler olarak sağ ve sol el tekniklerini barındıran; tonlama, arpej, vibrato, çift ses, akor çalımı ve entonasyon çalışmalarının düzenli olarak yapılması önerilmiştir. Uzmanlara ve öğrencilere bu konuyla ilgili olarak, sağ ve sol el tekniklerini içeren çalışmaların, düzenli ve devamlılık içerisinde uygulamaları önerilmektedir.

Zafer (2010), “Bireysel Keman Çalışmalarında Uygulanabilecek Çalışma Yöntemlerinin İncelenmesi” adlı makale çalışmasında, kemanın teknik ve müzikal açıdan icrasının zor olduğunu belirtmiştir. Kemancıların müzikal ve teknik becerilerin gelişimi açısından doğru çalışma planının oluşturulması ve amaca uygun egzersiz, etüt kullanımının önemli etkilerinden bahsetmiştir. Keman öğretiminde uygulanacak yöntem ve tekniklerin dikkatli seçilmesini vurgulamıştır. Çift ses ve akorlar ile ilgili uzun çalışmaların yapılması gerektiğini belirtmektedir. Aynı zamanda çift sesli çalışmaların, teknik ve müzikal anlamda katkılarının olduğu, çalgı hakimiyeti sağlama konusunda da etkili olduğunu ifade etmektedir. Çift sesli çalışmalarda sağ ve sol elin uygun kullanımı ve teknikleriyle ilgili karşılaşılan problemlere yönelik çözüm önerilerini sunmuştur. Çalışmalara öncelikle gamlar ve alıştırma ile başlanması gerektiğini, eseri baştan sona çalmak yerine zor olan bölümlerin üzerinde durulmasını ve hangi eser icra edilirse edilsin zor pasajların kesinlikle yavaş tempoda çalışılması sonucuna varmıştır.

Tarkum (2006), “Keman Öğretiminde Kullanılacak Alıştırma ve Etütlerin Seçimi ve Uygulanması” adlı makale çalışmasında, keman öğretimi sürecinde kullanılan alıştırma ve etütlerin listesini oluşturmuştur. Keman çalma tekniğinin gelişmesinde, alıştırma ve etütlerin seçimlerinin etkili olduğu vurgulanmıştır. Araştırmacının bulguları doğrultusunda keman repertuarında bulunan çift sesli çalışmalara yönelik kaynaklara ve bestecilere yer verilmiştir. Çift sesli çalışmaların uygulanmasından önce, Kreutzer’in 40 etüdüne ilave olarak bazı keman egzersizleri tavsiye edilmiştir. Aynı zamanda Sevcik Op.6, Heft 1 kemana başlangıç metodunda, boş tel ve 1. parmak çalışmalarının ardından her telde dört parmağın birlikte kullanıldığı alıştırma ve etütlerin yer aldığı ve bu alıştırma ve etütlerin içerisinde çift seslerin de var olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte keman öğretiminde çift sesli çalışmaların yapılmasına ilişkin örnek kaynak olarak H. Sitt Op.32, Heft V’in, başlangıç ve belirli düzeyler için çift ses çalımını uygun hale getirdiği ve eğitim süreci için eğlenceli bir kaynak olduğunu tavsiye etmiştir.

Sipahioğlu, Angı (2020), “Keman Eğitiminde Çift Ses ve Akor Çalma Durumlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin, Öğrenim Alanlarına Göre Değerlendirilmesi”

adlı makale çalışmasında, keman öğrencilerinin görüşleri, bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezişsel öğrenim alanlarına yönelik incelenmiştir. Tekil tarama modelini esas alan betimsel bir çalışmadır. Araştırmada veriler, literatür tarama, anket ve uzman görüşleri alınarak hazırlanan yapılandırılmış sorular aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Müzik Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören toplam 39 keman öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin, çift ses ve akor çalma konusunda bilişsel, duyuşsal ve sezişsel durumlarını tespit etmek amacıyla uygulanan test sonucunda öğrencilerin yeterli oldukları tespit edilmiştir. Bilişsel olarak, kemanda çift ses çalmanın ne anlama geldiğini ve üç veya dört sesli akorların nasıl çalınması gerektiğini bildiklerini ifade etmişlerdir. Ancak devinişsel açıdan yeterli olmadıkları ifade edilmektedir. Devinişsel alana yönelik ise kemanda tek sesli dizi, etüt veya eser çalarken, pozisyon geçişli çift seslerde entonasyon sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Öztürk (2018), "J.S Bach'ın Sol Minör 1. Solo Keman Sonatının Fügü için Dont Etüdlerden Önerilebilecek Çalışmalar" adlı makale çalışmasında, akor ve çift seslerin yoğun çalışmalar gerektiren teknik konular olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca çift sesler ya da akorlardan oluşan pasajların çalımının zorlayıcı teknikler gerektiğini de belirtmiştir. Araştırmada, çift ses ve akorların çalımındaki farklılığın yayın yapısıyla ilgili olduğu vurgulanmaktadır. Akor veya çift sesli çalımlarda gereksiz baskıdan ve nüanslardan kaçınılması gerektiği ifade edilmektedir. Yayın çekme hareketiyle başlayan akorlarda yayın en dip kısımdan başlanması gerektiği daha sonrasında yayın teller üzerinde kalmaması, hafifçe kaldırılması gerektiği önerilmektedir. Bu sayede istenmeyen seslerin ortaya çıkması ve akorların ağırlaşması engellenecektir. Aynı zamanda bazı pasajlarda notaların genişletilmesi, akor veya çift sesli çalımların meydana getirdiği fiziksel yorgunluğu da bir miktar azaltılabileceği ifade edilmektedir. Çift sesli çalımlarda pozisyon değişiminin zorlayıcı bir teknik olduğu belirtilmiştir. Pozisyon değişiminin kusursuz bir şekilde gerçekleşmesi için sol el üzerinde serbestliğin sağlanması gerekmektedir. Sonuç olarak çift sesli ve akor çalımlarında, sağ ve sol elin gereğinden fazla baskı uygulamaması, eller üzerinde mümkün olabildiğince serbestliğin sağlanması gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VIYOLONSEL EĞİTİMİNDE ÇİFT SESLİ ÇALIŞMALARIN UYGULANMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların etkili sonuçlanması için gerekli olan adımların eğitimci görüşleri doğrultusunda ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bunun için, çift sesli çalışmaların eğitimdeki yeri sorgulanmış, çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşlukların gerektiği, çalışmaların yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ve öğretimde kullanılan yöntemlerin neler olduğu saptanmıştır. Ayrıca çift sesli çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitimine olan katkılarının belirlenmesine çalışılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırmada, viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların etkili sonuçlanması için gerekli olan adımların eğitimci görüşleri doğrultusunda belirlenmesi, çift sesli çalışmalara ilişkin hazırbulunuşlukların, çalışmaların yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ve öğretimde kullanılan yöntemlerin neler olduğunun belirlenmesinin yanı sıra, çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitimine olan katkılarının ortaya konulması bakımından önemlidir.

3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Bu araştırma; gönüllülük esas alınarak belirlenen eğitimciler tarafından, viyolonsel eğitime fayda sağladığı düşünülmekte olan çift sesli çalışmalara ilişkin görüşlerini kapsamaktadır.

Görüşme soruları, Türkiye’de mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda görev yapmakta olan gönüllü viyolonsel eğitimcileri tarafından cevaplanmıştır.

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE MODELİ

Bu araştırma, amaca uygunluk teşkil etmesi açısından tarama modelini esas alan nitel bir çalışmadır. Çalışmada veriler, yapılan literatür taraması ve mesleki deneyimler

ışığında geliştirilen, viyolonselde çift sesli çalışmalara yönelik soruları içeren, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla edilmiştir.

Tarama, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu, olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan bir araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan durum-olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve yalın bir şekilde tanımlanmaya çalışılır. Herhangi bir şekilde değiştirme ve etkilme çabası gösterilmez. Öğrenilmek yani bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Dikkat edilmesi gereken durum, onu duruma ve konuya uygun bir biçimde “gözlemleyip” belgeleyebilmektir (Karasar, 2016: 109).

Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türüdür (Yıldırım, 1999: 9).

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış görüşme tekniğine göre uygulanması biraz daha kolaydır. Bu teknikle ilgili olarak, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme sorularını hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin gidişatına bağlı olarak yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir. Kişinin yanıtlarını yorumlamasını ve detaylandırmasını sağlayabilir. Eğer katılımcı görüşme esnasında bazı soruların yanıtlarını başka soruların içerisinde cevaplandırmış ise araştırmacı bu soruların düzenini değiştirebilir. Söz konusu görüşme tekniği sahip olduğu belirli seviyelerde standartlık ve aynı zamanda kolay uygulanması sebebiyle eğitim ve bilim araştırmalarına daha uygun bir teknik temel oluşturmaktadır (Türnüklü, 2000: 547).

5. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda görev yapmakta olan viyolonsel eğitimcileri oluşturmaktadır. Ulaşılabilen viyolonsel eğitimcilerinin gönüllü katılımıyla oluşturulan çalışma grubunda 10 kişi bulunmaktadır.

Çalışmaya katılan uzmanlar, Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda görev yapmakta olan viyolonsel eğitimcilerden oluşmaktadır. Eğitimcilerin görev yapmakta oldukları kurumlar alfabetik sırayla aşağıda listelenmiştir.

1. Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
2. Bursa Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi

3. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
4. Ankara Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
5. Harran Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
6. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
7. Nevşehir Hacı Bektaşî Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
8. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

6. VERİLERİN TOPLANMASI VE İŞLENMESİ

6.1. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARININ HAZIRLANMASI

Araştırmada, çift sesli çalışmaların öncesi, uygulama aşaması ve sonrası ile ilgili olarak belirlenen sorular, uzman görüşlerini almak üzere hazırlanmıştır. Soruların uygunluğu ile ilgili olarak görüşleri alınan uzmanlar, müzik eğitimi, müzik teorileri ve çalgı eğitimi alanında yetkin kişilerden oluşmaktadır. Oluşturulan görüşme formu soruları uzmanların görüşleri ışığında tekrardan düzenlenmiş ve sıralı hale getirilmiştir. Bu formda 10 adet soru mevcuttur (Ek: 2).

6.2. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu çalışmada veriler video-konferans ve telefon yoluyla elde edilmiştir. Veri toplama yöntemlerindeki farklılıklar, Covid 19 hastalığı nedeniyle yaşanan salgın sürecindeki imkansızlıklardan kaynaklanmaktadır.

Çift sesli çalışmaların gerçekleştirilmesinde karşılaşılan durumları ve çalışmaları etkileyen olumlu, olumsuz faktörleri tespit etmek amacıyla oluşturulan sorular katılımcılara yöneltilmiş ve cevaplar not edilmiştir.

6.3. VERİLERİN İŞLENMESİ

Bu araştırmada veriler betimsel olarak işlenmiştir. Betimsel analiz yönteminde elde edilen veriler işlenen konuya ilişkin başlıklar altında yorumlanmıştır. Betimsel analizde verilerin düzenlenmesi ve işlenmesi ele alınan konunun içeriğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin belirli bir çerçeve içerisinde sıralandırılması veya kategorize edilmesi, çalışmada elde edilen verilerin yorumlanmasına olumlu yönde etki etmektedir (İgit, 2019: 95). Bu araştırmada veriler belirli bir bütünlük sağlayacak

şekilde sıralanmıştır. Aynı zamanda bulgular kısmında yer alan ifadeler, hazırlanan görüşme sorularını cevaplayan viyolonsel eğitimcilerinin görüşlerini temsil etmektedir.

Betimsel analizde, içerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya çalışılır, benzeyen veya birbiriyle ilişkisi olduğu saptanan veriler belirli bir çerçeve veya tema içerisinde yorumlanır. İçerik analizi yöntemiyle katılımcılardan elde edilen veriler anlamlı bir düzen içerisinde sıralanmaktadır. Nitel araştırmalarda veri analiz planının belirlenmesi, araştırmanın amacı ve yaklaşım durumuna göre değişkenlik göstermektedir (Kazan, 2016: 43).

7. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

Yapılan araştırma;

1. Çift sesli çalışmaların uygulanması sırasında karşılaşılan hataların ve zorlukların ortaya konulacağı
2. Çalışmaların öncesi ve sonrasını etkileyen durumlara yönelik çözüm önerilerine yer verileceği
3. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel eğitimindeki yeri ve öneminin vurgulanacağı ve dikkat çekeceği
4. Araştırma için tercih edilen veri toplama yöntem ve tekniklerinin, araştırmanın içeriğine ve amacına uygun olduğu, sayıltılarından hareket edilmiştir.

8. PROBLEM CÜMLESİ

Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların etkili sonuçlanması için gerekli olan adımlar nelerdir?

9. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ

1. Viyolonsel eğitimcilerinin çift sesli çalışmalara ilişkin olarak görüşleri nasıldır?
2. Çift sesli çalışmalara ilişkin gerekli hazırbulunuşluklar nelerdir?
3. Çift ses çalışmasının öğretiminde kullanılan yöntemler nelerdir?
4. Çift sesli çalışmaların yürütülmesinde karşılaşılan güçlükler nelerdir?

5. Çift sesli çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitimine olan katkıları nelerdir?

10. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırma, “Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların etkili sonuçlanması için gerekli olan adımlar nelerdir?” sorusu doğrultusunda belirlenen alt problemlere cevaplar aranmak suretiyle gerçekleştirilmiştir.

10.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Viyolonsel eğitimcilerinin çift sesli çalışmalara ilişkin genel olarak görüşleri nasıldır?

Bu alt problemin çözümüne yönelik olarak viyolonsel eğitimcilerine, çift sesli çalışmalara viyolonsel eğitiminde yer verilmesi hakkındaki genel düşüncelerini belirlemeye yönelik bir soru sorulmuştur.

Eğitimcilerin tamamı çift sesli çalışmaların eğitim sürecinde mutlaka uygulanması gerektiğini çeşitli ifadelerle dile getirmektedirler. Eğitimciler “kesinlikle, mutlaka, zorunlu olmalı, çok önemli bir basamak, eğitimin her aşamasında gerekli” gibi ifadelerle çift sesli çalışmaların önemini dile getirmektedirler. Ayrıca bu çalışmaların önemini, çift sesli çalışmaların viyolonsel çalışmada başka unsurları (yay kullanımı, entonasyon, müzikalite) nasıl etkilediğine ilişkin açıklamalar yaparak vurgulamaktadırlar.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE (Viyolonsel eğitimcisi) 1: Kesinlikle verilmesi gerektiğini düşünüyorum

VE 4: Diğer yaylı sazlarda olduğu gibi viyolonsel eğitiminde de çift sesli çalışmalar çok önemli bir yer tutmaktadır.

VE 5: Çift sesli çalışmalar doğru teknikle uygulandığında entonasyona, müzikaliteye ve yay baskısına önemli katkısı olan çalışmalardır.

VE 7: Teknik ve enstrüman hakimiyetini geliştirme için de çok önemlidir.

10.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Çift sesli çalışmalara başlamadaki gereklilikler ve hazır bulunuşluklar nelerdir?

Bu alt problemin çözümüne yönelik olarak viyolonsel eğitimcilerine üç farklı soru yöneltilmiştir. Bu sorular, çift sesli çalışmalara ne zaman başlanmasının ideal olduğu, başlangıç için hangi teknik ve müzikal hazır bulunuşlukların gerektiği ve çalgı dahil kullanılan teknik malzemelerin çift sesli çalışmalara etkilerinin neler olduğu hakkındadır.

Çift Sesli Çalışmalara Başlamanın İdeal Zamanı:

Çalışmaya katılan viyolonsel eğitimcileri, çift seli çalışmalara ne zaman başlanabileceği konusunda çeşitli fikirlere sahiptirler. Bu konuda, “1. konumu bitirmiş öğrencilerle başlama, 1. ve 4. konumlar arasında belli bir hakimiyette çalabilme, akort yapabiliyor olma, sağ el dengeli kullanıldığı zaman, parmakların güçlenmiş olması, ergenlik çağına girilmiş olması, başlangıçtan itibaren, eğitimin ikinci yılında, öğrencinin gelişim durumuna göre, temel becerilerin kazandırılmasının hemen ardından” gibi ifadeler öne çıkmaktadır.

Eğitimciler çift sesli çalışmalara belli bir konum bilgisine sahip olduğunda geçilebileceğini ifade etmektedir. Eğitimciler iki düzey belirtmiştir. Bunlar, 1. konumun bilinmesi ile 1. ve 4. konum arasında çalabilmedir. Viyolonsel eğitiminde 1. konumu çalabilen bireylerin tek sesli olarak bağlı ve detache çalma gibi temel yay tekniklerini pek çok egzersiz, etüt ve eser üzerinde çalışmış olması beklenir. 1. ve 4. konumlar arasında çalabilenlerin ise sadece 1. konumda çalabilenlerden biraz daha fazla yapıt tanıdığı dolayısıyla daha ilerde olduğu söylenebilir. Bu konumlarda çalan öğrenciler entonasyon konusunda da temel farkındalıkları kazanmış olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla çift sesli çalışmalara hazır oldukları düşünülebilir. Bir eğitimci, öğrencilerin akort yapmaya hazırlandığı aşamaya dikkat çekmiştir. Çift telde akordu hissetmenin çift sesli çalışmalara zemin oluşturabileceğini ifade etmiştir. Akort yapma çabası, öğrencinin tam beşli aralığını anlamaya başladığını ve çift telde pürüzsüz ses üretmeye çaba gösterdiğini ifade edebilir. Bu durum öğrencinin, diğer aralıkların da çalgı gövdesindeki tınısını kolaylıkla kavrayabileceği bir işitsel seviyede olduğunu göstermektedir. Çift telde pürüzsüz ses üretiminin sol el devreye girmeden yapılmaya başlanması ise yay hakimiyeti konusunda öğrencinin çift sesli çalışmalarda rahat edebileceğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Öğrencilerin konum geçme bilgisi ve akort yapma

durumlarına yönelik bulgular ışığında çift sesli çalışmalara başlama kararı, “bir konumda ya da konum geçişli çalabilme becerilerine sahip olunduğu ve işitme hakimiyetinin sağlamlaşmaya başladığı zaman” gözetilerek verilebilir.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 4: Birinci pozisyonda belirli bir hakimiyet sağlandıktan sonra boş tellerle birleştirilerek çalışılabilir.

VE 6: 1. Ve 4. Konumlar arasında belirli bir hakimiyet sağlandıktan sonra bu bölgede çalışmalar yapılabilir.

VE 10: Öğrenciler viyolonsel çalmada temel becerileri kazandıktan hemen sonra çift sesli çalışmalara da program içinde yer verilmelidir.

Çift sesli çalışmalara başlamada bir diğer öne çıkan zamanlama fiziksel gelişimin gözetilmesine dayanmaktadır. Fiziksel gelişimden kasıt iki boyutludur. Birincisi çalışarak elde edilen fiziksel gelişim, ikincisi ise öğrencinin yaş almasıyla gerçekleşen gelişimdir. Bunları eğitimciler, “parmakların kuvvetlenmesi ve ergenliğe girilmiş olması” olarak ifade etmektedir. Bilindiği üzere belli bir konum bilgisine sahip olma durumu aynı zamanda yay kullanım becerilerinin de ipuçlarını vermektedir. Örneğin 1. konumda ya da konumlar arası geçişli çalabilen öğrencinin, sol elde gerektiği ölçüde kuvvet kullanabiliyor olduğu ve yay dengesini sağlayabilecek rahatlığa sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğrencilerin fiziksel olarak kolaylıkla çift sesli çalışmalara adapte olabileceği düşünülebilir. Ergenliğe girmiş olma ise -bu düzeye ek olarak- belli bir kas ve bağ doku kuvvetini beraberinde getirmekte ve çalıma katkı sağlayabilmektedir. Burada teknik alt yapının oluşturulması son derece kritiktir. Mutlaka çalışarak kazanılacak fiziksel gelişimin edinilmesi gerekmektedir. Güç-kuvvet konusunda öne çıkan ifadelerin ışığında çift sesli çalışmalara başlamak için öğrencilerin çalışarak elde ettikleri fiziksel gelişim düzeyi değerlendirilebilir.

VE 3: ...kas becerileri konusunda yeterli hakimiyet sağlanması gerekir.

VE 6: ...öğrencinin parmaklarının güçlenmesi ve gelişmiş olması gerekmektedir. Kas gelişimi de gereklidir. Ergenlik veya ergenliği geçmiş olması gerekmektedir.

VE 7: Öğrencinin kas becerisi göz önünde bulundurulabilir.

Eğitimciler çift sesli çalışmalara farklı zamanlarda başlanabileceğini söylemektedir. Bir görüş çift sesli çalışmalara başlangıçtan itibaren yer verilebileceğini savunurken, diğer biri ikinci yıl geçilebileceği yönündedir. Üçüncü bir görüş ise, öğrencilerin gelişim hızlarına göre çift sesli çalışmalara geçmeye karar verilmeli şeklindedir.

VE 2: Başlangıç düzeyinde dahi çift sesli çalışmalara başlanabiliyor.

VE 7: Viyolonsel eğitiminin başından itibaren verilebilir.

VE 6: Düzgün ve disiplinli bir çalışma ile lisans 2’de başlıyoruz. ... Güzel sanatlar başlangıcı olan öğrencilerde ise lisans 1 ile başlıyor.

VE 9: Viyolonsel eğitiminin ikinci yılında başlanabilir.

VE 1: Hızlı ilerleyen öğrenciyle erkenden başlanabilir.

VE 2: Bireysel gelişimine göre erken başlanabilir.

Başlangıç İçin Gerekli Olan Teknik ve Müzikal Hazır Bulunuşluklar:

Viyolonsel eğitimcilerinin çift sesli çalışmalara başlamak için gerekli gördüğü hazır bulunuşluk durumları şunlardır;

- Sol elde parmak düşürme davranışının oturmuş olması,
- 1. konumun biliniyor, 4. parmağı sağlam bir biçimde kullanılıyor olması,
- 1.-4. konumlar arası geçişli çalışmada hakimiyet sağlanıyor olması,
- Tek telde sesi diğer tellere bulaştırmadan yay kullanılabiliyor olması,
- Yaya uygulanması gereken ağırlığın kontrol edilebiliyor olması,
- Sağ elde detaşe ve legato yay kullanımının temel düzeyde gerçekleştiriliyor olması,
- Bilişsel olarak çift ses çalmaya hazır olunması,
- Kas gelişiminin sorunsuz olması.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 2: Sağ elde ise karıştırmadan ayrı ayrı ve aynı anda çalabilmeli. Uygulanan baskıyı denetleyebilecek tecrübeye sahip olmalı. Sol elde parmak tutma-düşürmeyi biliyor olması da gereklidir.

VE 3: Sol elde birinci pozisyonda rahat bir şekilde temel sesleri basabildiği anda hazırbulunuşluk sağlanmıştır.

VE 6: Bilişsel olarak çift ses çalmaya hazır olmalı. Zor olduğunu düşünmesi öğrencinin çift ses çalmasını doğrudan etkilemektir. Bununla birlikte 1. Pozisyondaki 4 parmağı sağlam oturtulmalıdır. Parmakların konumlandırılması düzgün yapılmalı.

VE 10: Yaş, fizyolojik durum ve kas gelişimi gibi konular bakımından öğrencinin bir sorunu yoksa viyolonselde 1. pozisyon çalışmaları ile sol el konumunun kavratılması ve sağ elde temel yay teknikleri olan detache ve legato yay kullanımının sağlanması yeterli olacaktır.

Viyolonsel eğitimcilerinin çift sesli çalışmalara geçmeden önce öğrencide bulunması gereken durumlar hakkında görüşlerinin aşağı yukarı birbiriyle örtüştüğü tespit edilmiştir. Konum bilgisi hakkında genel kanı 1. konumu bilme çerçevesindedir. Bir eğitimcinin 1.-4. konumlar arası geçişli çalmanın çift sesli çalışmalara sağlam bir alt yapı oluşturacağına ilişkin ifadesi dikkat çekicidir.

10.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Çift ses çalımının öğretiminde kullanılan yöntemler nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için viyolonsel eğitimcilerine, çift sesli çalışmalara nasıl başlanması gerektiğine, başlangıç aşamasında nasıl çalışmalar yapılabileceğine ve orta-ileri düzeylerde uygulanabilecek çalışma yöntemlerini saptamaya yönelik sorular sorulmuştur.

Başlangıç Aşamasında Çift Sesli Çalışmalar

Viyolonsel eğitimcileri başlangıçta en çok boş tellerle çift ses çalışmalarının düzenlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Diğer öne çıkan görüşler aşağıdaki gibidir.

- Kolaydan zora bir anlayışla çalışmalar düzenlenmelidir.
- Boş tellerle yapılacak ilk çalışmalarda detaşe yay çalışmaları kolay olacaktır.
- Öncelikle orta tellerde çalışılabilir.
- Çift sesli çalışmalar tel değiştirme çalışmalarıyla birlikte yapılmalıdır.
- Seslerin boş teller ile kontrol edilmesi faydalı bir yöntemdir.
- Tek tek seslerin duyurulmasının ardından çift tellerle aralıkları seslendirmek fayda sağlayacaktır.

- Başlangıçta yay kullanımı üzerine çalışmalara yoğunlaşılmalıdır. Bu çalışmalarda üretilen her iki sesin de aynı hacimde olmasına dikkat edilmelidir.
- Yay çalışmalarında kreşendo ve dekresendo uygulamaları çift seli çalışmalarda yay kontrolü için fayda sağlamaktadır.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 1: Sadece sol el olarak düşünülmemeli sağ el de oldukça önemlidir. İki teldeki sesinde aynı hacimde olması gerekiyor. En azından başlangıç düzeyinde böyle olmalıdır. Öncelikle tek tel değiştirmeli çalışmalar yapılmalıdır.

VE 6: Öncelikli iki ses tek tek ve ayrı ayrı duyurulmalı, üçlü aralıklar ile başlanabilir. Öncelikle tek sonrasında ise çift ses olarak çalışılmalı.

VE 9: Boş tel ile birlikte yapılan çift ses çalışmaları yapılabilir. Kırık kırık çalınabilir. Basitten karmaşığı bir yöntem belirlenmelidir.

VE 10: Öğrencilerin zorlanmaması bakımından boş tellere bağımlı kalan ve detache yay kullanımı gerektiren çift sesli çalışmalarla başlanmalıdır.

Orta ve İleri Düzeyde Çift Sesli Çalışmalar

Viyolonsel eğitimcileri orta ve ileri düzeyde en çok çift sesli konum geçme çalışmalarının yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca üçlü, altılı ve oktav çalışmalarının konum geçişli çeşitlerinin çalışılmasına dikkat çekilmekte ve dizi çalışmaları önerilmektedir. Bu düzeyde altılı çalışmaların önce, üçlü çalışmalarına daha sonra yapılması eğitimcilerce faydalı bulunmaktadır. Ayrıca viyolonsel eğitimcileri, boş tel kullanılmadan bağlı çalışmaların yapılması ile farklı yay ve ritim çeşitlerinin çalışılmasını da bu düzeyde önermektedir.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 4: Orta ve ileri düzeyde dizi çalışmaları içerisinde yapmak daha faydalı olacaktır. Do majör dizisi içerisinde üçlü ve altılı seslendirmek gerekmektedir. Üçlü seslendirmek yerine öncesinde altılı seslendirmek daha kolay olabilir.

VE 5: İleri düzeyde ise gamları 3lü 6lı ve oktav çalışmak veya çift seslerle pozisyon geçişleri çalmayı önerebilirim.

VE 9: Orta ve ileri düzeye ulaşıldığında gamları 3lü 6 lı gamları çalışmak gereklidir. Parçadan bütüne yöntemi izlenebilir. Farklı yay varyasyonlarıyla denenmeli, ritmik motifler değiştirilmelidir.

VE 10: Orta ve ileri düzey çalışmalarda ise boş tel kullanılmadan legato yay kullanımı ile uzak pozisyonlara geçiş gerektiren çalışmalar tercih edilmelidir.

10.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Çift sesli çalışmaların yürütülmesinde karşılaşılan güçlükler nelerdir?

Bu alt problemin çözümüne yönelik olarak viyolonsel eğitimcilerine, çift sesli çalışmaların gerçekleştirilmesinde karşılaşılan zorlukları, öğrencilerin sıklıkla yaptığı hataların neler olduğunu, öğrencilerin fiziksel yapılarının ve kullanılan (çalgı, arşe, tel, reçine) malzemelerin çift sesli çalışmalara etkilerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur.

Çift Sesli Çalışmaların Gerçekleştirilmesinde Karşılaşılan Zorluklar

Eğitimcilerin verdiği cevaplar doğrultusunda yay kullanımına ilişkin karşılaşılan zorluklar, yay ağırlığını doğru kullanamama, yay hızını ayarlayamama ve iki telde dengeli ses üretememedir. Sol el konusunda belirlenen zorluklar ise, pozisyon bilgisi eksikliği ve entonasyon algısı kaynaklı sol el problemleri, parmak tutma bilgisi eksikliğine dayanan problemler, parmak düşürme sıkıntıları, üçüncü ve dördüncü parmağın birlikte çalışmasından kaynaklı sorunlar, sol el başparmağının çok sıkı olması, sol elin sert ve ani hareket etmesi, olarak öne çıkmaktadır. Çift seslerin çalımındaki önemli başka bir zorluk ise sağ el ve sol elin eşgüdümlü çalışamamasıdır.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 2: En büyük zorluk sol el ile gerçekleşiyor, entonasyon ve pozisyon bilgisi eksikliğinden kaynaklı olarak. Parmak tutma ve düşürmeyi iyi bilinmesi gerekiyor. Hangi parmağın nereye geleceğini bilemeyebiliyor. Sağ elde ise yay basıncı ve yay hızını ayarlamakta problemlerle karşılaşıyor.

VE 9: Arşeye bastırmak yapılan en yaygın hatalardan birisidir. Entonasyonu bir bütün olarak sağlamak da oldukça karşılaşılan hatalar arasındadır. Sert ve ani hareketlerle geçişleri yapmaya çalışmak. Tuşeye çok fazla bastırmamak, sağ ve sol el de

yumuşaklığı korumak oldukça önemlidir. Fazla baskının olması durumunda baş parmaktan dolayı ağrı veya başka sorunlar ortaya çıkabiliyor.

Çift sesli çalışmalarda karşılaşılan zorlukların bir başka boyutu ise fiziksel kaynaklıdır. Bunlar eklem-kas yapısının sertliği ve parmak basmadaki güçsüzlüklerdir. Ayrıca çift sesli çalışmaların zor olduğunun düşünülmesi yani ön yargılar ve kulak eğitiminin zayıf olması çalışmaları zora sokan diğer bir konu olarak ortaya çıkmaktadır.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 3: Parmak düşürme konusunda ise yeterli gücün sağlanamaması.

VE 6: Enstrüman eğitimine geç başlamış olması... parmakların esnekliğini kaybetmiş olması. Çift sesli çalışmalarda karşılaşılan zorluklardan belki de en belirgin olanı kulak eğitiminin zayıf olması.

Çift Sesli Çalışmalarda Öğrencilerin Yaptığı Hatalar

Öğrencilerin çift sesli çalışmalarda yaptıkları hatalar iki boyutta ele alınmaktadır. Birincisi çalışma ve yaklaşım hataları diğeri ise çift sesli çalışmalarda karşılaşılan zorluklar kaynaklı hatalardır. Viyolonsel eğitimcileri, çalışma hatalarının başlıcalarını, çalışılanı pekiştirmeden geçme, özensiz acele bir şekilde yapılan çalışmalar, çalışmalardan çabuk sonuç almak isteme, sabırsız davranmaya dayalı eksik çalışmalar, yeterli tekrar yapmama, çift sesli çalışmaların önemini kavrayamama, fiziksel kontrol eksiklikleri, metronom ile yapılan çalışmalarda telaşa düşme olarak belirtmektedir.

Eğitimciler öğrencilerin çift sesli çalışmalarda karşılaşılan zorluklara dayanan hatalar da yaptıklarını söylemektedir. Bunlar, sol el pozisyonunu bozma, entonasyon hatasının farkına varmama, parmak numarası yazmıyorsa çalmama, ses üretme ile ilgili hatalar, fiziksel zorluklara dayanan hatalar (sıkma, bastırarak çalma, parmak düşürmede zamanlama hataları) konum bilgisi eksikliği kaynaklı hatalar olarak sıralanmaktadır.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 4: İki teli eşit şekilde seslendirememek en çok gözlemlediğim hatalardan birisidir. Bununla birlikte entonasyon problemleri özellikle bemol ve diyezlerin artmasıyla birlikte hatalarında arttığını söyleyebilirim. Bununla birlikte metronom ile

alışmalar yapıldığında telaş ve acelecilik meydana gelmektedir. Basınç ile ilgili problemler sıkça yaşanmaktadır. Seslerin zaman zaman tek seslendirilmesi sağ el basıncının sağlanamamasından kaynaklanmaktadır.

VE 5: Öğrenciler genel olarak çabuk sonuç almak istiyor. Çift ses çalışmasında tek tek alınmalı daha sonra ikisi birlikte seslendirilmeli. Ancak ğrencilerin genelinde sabırsızlık ve hızlı sonuca odaklı bir dūřünce var. Bu durumdan kaynaklı olarak eksik çalışmalar beraberinde, parmakların gūsūz ve yetersiz kalmasına da sebebiyet verebiliyor. Bununla birlikte gereğinden çok baskıyı arttırdıkları için pozisyonu bozuyorlar. Saė eli çok fazla bastırđı için gū kaybı ve saė el üzerinde ağrı veya sızı meydana gelebiliyor. Öğrenciler iki telde açıyı doğru bir şekilde ayarlamadığı için saė el baskını arttırıyor veya sol el üzerinde fazla bir baskı sağlayabiliyor.

VE 6: Sol el pozisyonunu bozmak, parmaklardaki baskıyı arttırmak ve kasları gereğinden fazla yormak sıkça karşılaşılan hatalardandır.

VE 10: Öğrencilerin ift sesli çalışmalarının önemini kavrayamaması ve bu çalışmaların çalgı çalma becerisine sağlayacağı katkıları göz ardı etmesi en temel hatadır. Ayrıca sol el parmaklarının doğru aralıklarla konumlandırılmaması, pozisyon geçişlerinde hatalar yaşanması ve doğru yay baskısının sağlanamaması vb. durumlar teknik hatalara örnek gösterilebilir.

Çift Sesli alışmalara Fiziksel zelliklerin Etkisi

Viyolonsel eğitimcileri öğrencilerin fiziksel özelliklerinin çift sesli çalışmalara olumlu ve olumsuz etkilerinin olabildiğini dile getirmişlerdir. Viyolonsel eğitimcilerine göre: Drdūncū parmağı uzun olan öğrenciler çift ses çalmada avantajlı olmaktadır. Genel olarak parmak uzunluğu avantajlı grūlse de öğrencinin boyunun-kollarının aşırı uzun olması hızlı pasajların çalımında zorluk getirebilmektedir. Çift sesli çalışmalarda dengeli uzunlukta parmak yapısına sahip bir el önemlidir. Dengeli yapı parmakların tuşeye doğru yerleşmesini kolaylaştırmakta ve entonasyonu etkilemektedir. Parmak uçlarının dolgun olması, zayıf olmaması çift sesli çalışmalara etki eden unsurlar arasındadır. Ayrıca parmak yapısının esnek olması gereklidir ancak aşırı eklem esneklikleri sorun yaratabilmektedir. Aynı zamanda el yapısındaki sertlik de çift sesli çalışmaları zora sokabilmektedir. Tırnak yapısı bu çalışmaları etkileyen unsurlar arasındadır. Tırnağın parmak ucundan geride olması dik basışa fayda sağlamakta, tırnağın tele değmesi problemini ortadan kaldırmaktadır. Bunların yanı sıra çift sesli

Çalışmaların yürütülmesinde parmakların güçlü olması da çok önemlidir. Güçsüz parmaklar zorluk yaratmaktadır. Fiziksel durumlardan kaynaklı zorluklar özellikle eēitimin başında zorluēa sebep olsa da doēru yaklaşımlarla ilerleyen süreçte etkileri ortadan kaybolabilmektedir. Eēitimcilere göre öncelikle problem tespit edilmeli daha sonrasın da ise probleme ve kişiye uygun bir çözümler sunularak zamanla sorunların üstesinden gelinebilmektedir.

Viyolonsel eēitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler ařaēıda verilmiştir.

VE 2: Anatomik yapı çalgıyı çalmak için avantaj ve dezavantaj saēlamaktadır. Çift ses çalarken ise uzun parmaklı ērenciler özellikle 4. parmaēı uzun olanlar. Parmak düşürme hareketlerinde avantajlılar. Bunun yanı sıra ērencinin tırnak yapısı da çok önemli bir unsur dik basmak için tırnaēın mümkün olduēunca geride olması gerekiyor.

VE 6: Bazı ērencilerin parmak uçları etli ve bu durum eēitim sırasında çok fark edebiliyor. Zayıf olan parmaklar çabuk yoruluyor. Kısa parmaklı ērencilerde ise pozisyon problemleri ve çift ses üretmede zorluklarla karşılaşabiliyor. Tırnak yapısından kaynaklı olarak da birçok problem meydana gelebiliyor. Tırnaēın tellere deēmesi veya takılması olarak örneklendirilebilir.

VE 8: Birinci parmak tırnakla bitişik olması büyük bir problem olabilir. Özellikle pus pozisyonunda çok büyük bir problem. 4. Parmaēın kısalıēı da bir problem olabilir. Ancak bu durumların eēitimin başında daha çok problem olabileceēi, eēitimin ilerleyen zamanlarında ise uygun yöntemlerin geliştirilip, uygulanabileceēini düşünmekteyim.

VE 10: Çift sesli çalışmalar özelinde özellikle sol el parmaklarının güçlü olması, yeterli uzunlukta olması (algı boyutuna göre) ve parmak aralarının rahat şekilde açılabilir olması büyük ölçüde avantaj saēlayacaktır.

Çift Sesli alışmalara Kullanılan Malzemelerin Etkisi

Viyolonsel eēitimcileri kullanılan teknik malzemenin çift sesli çalışmaları çok fazla etkilediēini dile getirmektedir. Eēitimcilere göre: viyolonsel belirli bir kalitede ve kişiye uygun olmalıdır. Köprünün ideal yapıda olması ve teller arasındaki yükseklik dengesinin doēru ayarlanması önemlidir. Yayın dengeli ve aēırlıēının yeterli olması çift sesli çalımlarda son derece önemlidir. Aynı zamanda yay kıllarının yoēunluēu, kalitesi

hatta eski olmaması üretilen sesi önemli ölçüde etkilemektedir. Yay kıllarının temiz olması da kritik bir unsurdur. Ayrıca çift sesli çalışmalar öncesi yay düzenli ve yeterli bir biçimde reçinelenmeli, kaliteli bir reçine kullanılmalıdır. Kullanılan tellerin kalitesi, yeni olması ve birbiri arasındaki uyum da çift sesli çalışmaların yürütülmesinde çok önemlidir.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 4: Viyolonsel belirli bir kalitede olmalıdır seslerin daha homojen olması açısından oldukça önemlidir. Tellerin kaliteli ve uyumlu olması da bu konuda oldukça etkilidir. Reçinenin teller üzerinden zaman zaman temizlenmesi gerekmektedir. Köprü ve eşiğe çok önemlidir. La telinin çok düşük olduğu eşiklerde Re teli ile birlikte seslendirildiğinde bozukluklar olmaktadır. Eşiğin çok yüksek olması da çift sesli çalışmalarda zorluklar yaratmaktadır.

VE 5: Çift sesli çalışmalarda yayın kendi ağırlığı, kıllarının yeterli olması yine yeteri kadar reçine sürülmüş olması gereklidir. Teller de çok fazla eskimemiş ve kalitesinin de en azından orta kalite olması öğrencinin konforu ve başarısı için oldukça önemlidir.

VE 7: Tellerin kalitesi direkt etkiler zor ses çıkartan tellerde çift ses çalışmak güçleşebilir. Bu gibi durumlarda çift ses çalışmak, çift kat zorluk yaratabilir. Aynı zamanda arşede dengeli kılların olması gerekmektedir. Enstrüman ölçülerinin dengeli ve doğru olması önemlidir. Enstrümanın, kişinin fiziksel özelliklerine uygun olması da gerekmektedir.

VE 9: İyi bir çalgı ve çalgıdaki malzemeler çalışmanın kalitesini ve çıkan tınıyı farklı yapar. Çift sesler için seslerin dengeli duyulması da oldukça önemlidir. Tellerin uyumlu olması gerekmektedir. Kaliteli bir reçine ve kıl seçimi de dikkatli yapılmalıdır.

Malzemelerin kalitesi ve bundan kaynaklı olarak öğrencinin kendisini çalışmaya motive etmesi olarak düşünülebilir. Motivasyon, çalgı eğitimi sürecinde göz önünde bulundurulması gereken önemli bir etkidir. Çalgı kalitesi ve çalgı üzerinde kullanılan malzemelerin kalitesi de öğrencinin çalışma azmini ve isteğini doğrudan pozitif bir biçimde etkileyeceği düşünülmektedir. Bununla ilgili ekonomik durum en büyük engellerden birisi olarak görülmektedir. Öğrenci, bu durumun bilincinde olmalı ve ancak ekonomik durumu uygun ise malzemelerin değiştirilmesini, en iyi hale

getirilmesini istemelidir. Bu şekilde çift sesli çalışmalar amacına ulaşacak ve öğrencinin gelişiminde faydalar sağlayacaktır.

10.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Çift sesli çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitimine olan katkıları nelerdir?

Bu alt problemin çözümüne yönelik olarak viyolonsel eğitimcilerine, çift sesli çalışmaların gerçekleştirilmesiyle öğrencinin müzikal ve entonasyon konularında beceri kazanımı ve mevcut olan becerilerinin gelişimine olan etkilerine yönelik sorular sorulmuştur.

Çift Sesli Çalışmaların Öğrencilerin Teknik ve Entonasyon Becerilerine Katkıları

Eğitimcilerin verdiği cevaplar doğrultusunda çift sesli çalışmaların öğrencilerin gelişimlerine olumlu yönde etkilerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencinin sağ ve sol el koordinasyonunu sağlamasının, parmaklarını bağımsız hareket ettirebilmesinin, çalgı hakimiyetinin kazanılması, entonasyon ve tınsal seslendirme becerilerine etki ettiği ifade edilmektedir. Bununla birlikte öğrencinin işitsel olarak da gelişimini yakından etkilediği söylenmektedir.

Çift sesli çalışmalar, teknik ve entonasyon becerilerini geliştirmenin yanı sıra öğrencinin dikey ve yatay armonik yapıları tanıması ve öğrenmesi açısından etkilidir. Bunun birlikte çalgı hakimiyeti, sağ ve sol el becerilerinin gelişmesi bakımından da çift sesli çalışmaların değerli olduğu söylenebilir. Çift sesli çalışmaların kontrol edilmesi ve denetlenmesinin, en az viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi kadar önem teşkil ettiği düşünülmektedir.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 3: Teknik ve entonasyon konusunda oldukça etkili olan çift sesli çalışmalar iyi bir şekilde öğrenci ve öğretmen tarafından değerlendirilmelidir. Çift sesli çalışmalara yer verildiği takdirde teknik becerilerinin daha kolay gerçekleştirilmesi ve entonasyon konusunda daha iyi sonuçlar elde etmesine katkı sağladığını düşünüyorum.

VE 5: Çift ses çalışmaları öğrencinin teknik alt yapısını sağlamlaştırmada doğru entonasyonla doğru tonda ses üretmede çok katkı sağlayan çalışmalardır. Bununla birlikte sağ ve sol el koordinasyonunun sağlanmasında da etkilidir.

VE 7: Kesinlikle olumlu katkıları vardır. Teknik açıdan sol el kalıp pozisyonunu oturtma ve sağlamlaştırma olarak söylenebilir. Ayrıca parmakların bağımsızlığını kazanması için de etkilidir. Entonasyon konusunda ise sesleri denetleme ve seslendirme gibi problemlere de çözüm olacağını düşünmekteyim.

VE 6: Parmak aralıklarını oturtmaktan kaynaklı entonasyonun gelişmesi katkıları arasındadır. İki sesli çalışmalardan sonra tek sesli icralarda daha güçlü bir seslendirme gerçekleşiyor. Bununla birlikte çift sesli çalışmalardan sonra tek ses denetimi daha kolay gerçekleştiriyor. Polifonik çalışmalar öğrencinin dikkatinin ve ses denetimini geliştiriyor. Öğrencilerin hakimiyeti de artıyor pozisyon geçişi vb. olarak söylenebilir. Parmak aralıklarını doğru oturtmak ve doğru pozisyonu sağlayabilmek konusunda da yararlıdır. Çift sesli çalışmalar sayesinde daha kararlı baskılar oluşmaktadır.

Çift sesli çalışmaların öğrencinin işitsel becerisini de geliştirdiğine yönelik görüşler aşağıda yer almaktadır.

VE 2: İşitsel olarak gelişmelerine çok fazla katkı sağlamaktadır. Müzikal olarak ise çoksesliliğe olan yatkınlıkları arttığı için çok fazla geliştirir. Aynı zamanda çalgı hakimiyeti pozisyon hakimiyetinin de gelişimine katkı sağlamaktadır.

VE 10: Öğrencinin iki ayrı sesin aynı anda temiz şekilde elde etmeye çalışması daha önce de belirttiğim gibi öğrencinin dikey işitme becerisini ve sağ el kullanımını geliştirecek, basit şekilde çoksesliliği tanımasını sağlayacaktır. Dolayısıyla bu durum öğrencinin aralıkları daha iyi kavramasına ve kas hafızasının gelişmesine aracı olacaktır. Sonuç olarak çift sesli çalışmalar ile öğrencinin kas hafızası, entonasyonu, çalgı hâkimiyeti ve yay kullanımı büyük oranda gelişecektir.

Müzikal Becerilere Katkıları

Çoksesli müziğin dikey ve yatay yapısından dolayı çift sesli çalışmaların, müzikal becerilere katkılarının olduğu viyolonsel eğitimcileri tarafından ifade edilmektedir. Seslendirme sırasında ön plana çıkarılması gereken melodi hatları ve armonik seslendirmeler çift sesli çalışmalar sayesinde mümkün hale gelmektedir. Aynı zamanda çift sesli çalışmaların sağ ve sol el becerilerinin gelişiminde etkili olduğu

eğitimcilerce düşünülmektedir. Sağ ve sol el koordinasyonu ve beceri gelişiminin ifadesel ve müzikal yönde olumlu etkilerinin olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmektedir.

Viyolonsel eğitimcilerinin verdikleri cevaplara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

VE 1: Armoni söz konusu olduğundan bazı seslerin daha ön plana çıkması gerekebiliyor. Çift sesli çalışmaların faydası olabilir. Bununla birlikte müzikal becerilere ve ifadesel becerilere de etkileri vardır.

VE 2: Müzikal olarak çok sesliliğin öğrenimi ve duyumu için oldukça etkiler. Çift sesli çalışmalar tek sesleri çalımlarda bile büyük farklar yaratabiliyor. Çift sesli çalışmalar öğrencilerin, ifadesel ve müzikal gelişimlerinde oldukça etkilidir.

VE 8: Muhakkak etkilerinin olduğunu düşünmekteyim. Sağ ve sol el becerilerine katkısının olması, ifadesel ve müzikal becerilerle yakından ilişkilidir. Bununla birlikte sol el kalıbına da çok faydası vardır.

Çift Sesli Çalışmaların Öğrencilerin İşitsel Becerilerine İlişkin Katkıları

Çift sesli çalışmaların yapılmasıyla, çoksesli duyumun güçlenebileceği viyolonsel eğitimcileri tarafından ifade edilmektedir. Viyolonsel eğitimcileri, çift sesli çalışmalarla öğrencilerin işitsel becerilerini geliştirebileceklerine dair cevaplar şu şekildedir;

VE 2: İşitsel olarak gelişmelerine çok fazla katkı sağlamaktadır. Müzikal olarak ise çoksesliliğe olan yatkınlıkları arttığı için çok fazla geliştirir. Aynı zamanda çalgı hakimiyeti pozisyon hakimiyetinin de gelişimine katkı sağlamaktadır.

VE 6: ... Polifonik çalışmalar öğrencinin dikkatinin ve ses denetimini geliştiriyor.

VE 10: ... Çift sesli çalışmalar ile öğrencilerin müzikal işitme yönü gelişecek, bu durum entonasyon ve çalgı hâkimiyeti gibi konularında öğrencilere katkı sağlayacaktır.

VE 10: Öğrencinin iki ayrı sesin aynı anda temiz şekilde elde etmeye çalışması daha önce de belirttiğim gibi öğrencinin dikey işitme becerisini ve sağ el kullanımını geliştirecek, basit şekilde çoksesliliği tanımasını sağlayacaktır.

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

- Viyolonsel eğitimcileri, çift sesli çalışmaların eğitim sürecinde mutlaka uygulanması gerektiğini çeşitli ifadelerle dile getirmektedirler. Eğitimciler “kesinlikle, mutlaka, zorunlu olmalı, çok önemli bir basamak, eğitimin her aşamasında gerekli” gibi ifadelerle çift sesli çalışmaların önemini dile getirmektedirler. Ayrıca bu çalışmaların önemini, çift sesli çalışmaların viyolonsel çalışmada başka unsurları (yay kullanımı, entonasyon, müzikalite) nasıl etkilediğine ilişkin açıklamalar yaparak vurgulamaktadırlar.
- Araştırmaya katılan viyolonsel eğitimcileri, çift sesli çalışmalara ne zaman başlanabileceği konusunda çeşitli kriterler belirtmektedir. Çift sesli çalışmalara başlarken, öğrencinin kas becerileri dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte öğrencinin yetenek düzeyi de gözetilmelidir. Viyolonseli tanınması ve ses oluşumunu kavraması, çift sesli çalışmalara başlamak için önemlidir. Bu konuda, “1. konumu bitirmiş öğrencilerle başlama, 1. ve 4. konumlar arasında belli bir hakimiyette çalabilme, akort yapabiliyor olma, sağ el dengeli kullanıldığı zaman, parmakların güçlenmiş olması, ergenlik çağına girilmiş olması, başlangıçtan itibaren, eğitimin ikinci yılında, öğrencinin gelişim durumuna göre, temel becerilerin kazandırılmasının hemen ardından” gibi ifadeler öne çıkmaktadır.
- Çift sesli çalışmaların öğretiminde kullanılan yöntemler arasında başlangıç aşamasına yönelik olarak boş tel destekli çalışmaların yapılması vurgulanmaktadır. Bununla birlikte çalışmaların kolaydan zor olana doğru yapılması, çalışmalar esnasında seslerin entonasyon durumunun boş teller aracılığıyla denetlenmesi, seslerin öncelikle tek tek seslendirilmesinin ardından çift ses olarak icra edilmesinin faydaları olabileceği viyolonsel eğitimcileri tarafında ifade edilmektedir. Ayrıca sağ el kullanımı üzerinde çalışmaların yapılması gerektiği, kreşonda ve dekresonda çalışmalarıyla yay hakimiyetinin geliştirilebileceği, viyolonsel eğitimcileri tarafından vurgulanmaktadır. Viyolonsel eğitimcileri tarafından, orta ve ileri düzey çalışmalar için çift sesli ve konum geçişli çalışmaların yapılması

önerilmektedir. Ayrıca dizi çalışmalarının yanı sıra üçlü, altılı ve oktav çalışmalarının da önemi vurgulanmaktadır.

- Çift sesli çalışmalarda yay kullanımına ilişkin karşılaşılan zorluklar, yay ağırlığını doğru kullanamama, yay hızını ayarlayamama ve iki telde dengeli ses üretememedir. Sol el konusunda belirlenen zorluklar ise, pozisyon bilgisi eksikliği ve entonasyon algısı kaynaklı sol el problemleri, parmak tutma bilgisi eksikliğine dayanan problemler, parmak düşürme sıkıntıları, üçüncü ve dördüncü parmağın birlikte çalışmasından kaynaklı sorunlar, sol el başparmağının çok sıkı olması, sol elin sert ve ani hareket etmesi, olarak öne çıkmaktadır. Çift seslerin çalımındaki önemli başka bir zorluk ise sağ el ve sol elin eşgüdümlü çalışamamasıdır. Sayılan teknik zorlukların dışında fiziksel (kas-eklem sertliği ve güçsüzlükler), bilişsel (önyargılar) ve işitsel (kulak eğitiminin zayıf olması) zorluklarla karşılaşmaktadır.
- Çift sesli çalışmaların yapılmasında öğrencilerin yaptıkları hatalar iki boyutta ele alınmaktadır. Birincisi bireysel olarak çalışma ve yaklaşım temelli hatalar ikincisi ise “çift sesli çalışmaların gerçekleştirilmesinde karşılaşılan zorluklardan” kaynaklanan hatalardır. Viyolonsel eğitimcileri, çalışma hatalarının çalışılanı pekiştirmeden geçme, özensiz acele bir şekilde yapılan çalışmalar, çalışmalardan çabuk sonuç almak isteme, sabırsız davranmaya dayalı eksik çalışmalar, yeterli tekrar yapmama, çift sesli çalışmaların önemini kavrayamama, fiziksel kontrol eksiklikleri, metronom ile yapılan çalışmalarda telaşa düşme olarak ifade etmektedirler. Ayrıca viyolonsel eğitimcileri, öğrencilerin çift sesli çalışmalarda karşılaşılan zorluklara dayanan hatalar da yaptıklarını söylemektedir. Bunlar, sol el pozisyonunu bozma, entonasyon hatasının farkına varmama, parmak numarası yazmıyorsa çalmama, ses üretme ile ilgili hatalar, fiziksel zorluklara dayanan hatalar (sıkma, bastırarak çalma, parmak düşürmede zamanlama hataları) konum bilgisi eksikliği kaynaklı hatalar olarak belirtilmiştir.
- Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalarda seslerin dengeli bir şekilde üretimi, entonasyonun doğru olması, sağ-sol el ve parmaklarının uygun konumlandırılması önem taşımaktadır. Bu süreçte öğrencilerin sağ ve sol el üzerindeki gereksiz baskı kurmalarından kaçınması gerekmektedir.

- Çift sesli çalışmalarda öğrencilerin fiziksel özelliklerinin avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Ancak karşılaşılan problemlere (dezavantajlara) yönelik alıştırmalar ve egzersizler, dezavantaj durumlarının önüne geçebilmektedir. Başlangıç aşamasında bu durumların etkileri ne kadar çok olsa da eğitimin ilerleyen sürecinde öğrencinin ve öğretmenin birlikte çalışmasıyla fiziksel durumların yarattığı problemler ve engeller kolaylıkla çözülebileceği eğitimciler tarafından ifade edilmiştir. Eğitimciler göre öncelikle problem tespit edilmeli daha sonrasında ise probleme ve kişiye uygun bir çözüm önerisi sunulmalıdır.
- Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların yapılmasında teknik malzemelerin kalitesi, çalışmanın kalitesini doğrudan etkilemektedir. Çalışılan viyolonsel kişiye uygun olması önemlidir. Ayrıca tel, reçine, yay ve yaya takılan kılın belli bir kalitede tercih edilmesinin önemi viyolonsel eğitimcilerince vurgulanmaktadır.
- Çift sesli çalışmaların, öğrencinin sağ ve sol el koordinasyonunu sağlamasına, parmaklarını bağımsız hareket ettirebilmesine, çalgı hakimiyetinin kazanımına ve entonasyon becerilerine faydaları vardır.

TARTIŞMA

Bu araştırmada, viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların etkili sonuçlanması için gerekli olan adımların eğitimci görüşleri doğrultusunda ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bunun için, çift sesli çalışmaların eğitimdeki yeri sorgulanmış, çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşlukların gerektiği, çalışmaların yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ve öğretimde kullanılan yöntemlerin neler olduğu saptanmıştır. Ayrıca çift sesli çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitimine olan katkılarının belirlenmesine çalışılmıştır.

Viyolonsel eğitimcileri, çift sesli çalışmaların viyolonsel eğitime dahil edilmesi ve üzerinde durulması gereken bir konu olduğunu vurgulamaktadırlar. Özer (2006: 94), güzel sanatlar lisesi keman öğrencilerinin çift ses çalma durumlarını incelediği çalışmasında, bu çalışmaya benzer olarak keman eğitiminde çift sesli çalışmaların son derece önemli görüldüğünü vurgulamaktadır.

Bu çalışmada eğitimciler, çift sesli çalışmalara başlama konusunda çeşitli kriterler belirtmektedir. Bu kriterlerde genel olarak, çift sesli çalışmalara başlangıç

itibariyle geçilebileceğini ya da fiziksel gelişim ve temel beceriler de göz önünde bulundurularak erken dönemde başlanabileceğini ifade etmektedir. Buna benzer olarak Baş (2007: 36), kemana başlama yöntemlerini karşılaştırmalı olarak incelediği, keman başlangıç yöntemlerinin karşılaştırılmasına yönelik çalışmasında, keman eğitiminin başlangıç aşamasından itibaren çift sesli çalışmalara yer verilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Aynı zamanda bu araştırmada viyolonsel eğitimcilerinin çift ses çalma konusunda başlangıçta çalışmaların nasıl düzenlenmesi gerektiğine ilişkin görüşleri saptanmıştır. Burada eğitimciler, başlangıçta boş tellerle çalışmaların yapılması gerektiğini ve seslerin boş tellerle kontrol edilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu çalışmaya benzer şekilde Baş (2007: 36), başlangıç aşamasında boş teller yardımıyla çift sesli çalışmaların yapılmasını önermektedir.

Bu araştırmada, çift sesli çalışmaların uygulanmasında karşılan zorlukların neler olduğuna ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Bunların başlıcaları yay kullanımına, sol el kullanımına, konum bilgisine, çift sesli konum geçişlerine ve iki elin eşgüdümlü çalışmasına dayalı zorluklardır. Bu bulgulara benzer şekilde Özer (2006: 43), güzel sanatlar lisesi keman öğrencilerinin çift ses çalma durumlarını incelediği çalışmasında, çift sesli çalışmalarda çalgı hakimiyeti, entonasyon ve fiziksel açıdan karşılaşılan zorlukları dile getirmektedir. Bu zorluklar, aynı zaman pozisyonundaki çift sesleri birbirine bağlama, çift ses çalımında sağ ve sol el, kol ve bileklerinde ağrı ve kasılmaların meydana gelmesi olarak sıralanmaktadır. Bahsi geçen durum, bu araştırmanın çift sesli çalışmalarda sağ ve sol el serbestliğinin sağlanmasında yaşanan zorluklara ilişkin bulgularıyla örtüşmektedir. Çift sesli çalışmalar yapılırken pozisyonun yüksekliği ve aralıkların genişliği entonasyon sorunlarının meydana gelmesine sebep olabilmektedir. Egzersiz ve alıştırmaya yapılmaksızın icra edilen çift sesler, entonasyon sorunlarını meydana getirebileceği gibi el, kol ve bilekte meydana gelebilecek kasılmaları da beraberinde getirecektir. Bu sorunların en aza indirmek için diziler üzerinde üçlü, altılı ve oktav çalışmalara yapılmalıdır. Bu sayede el koordinasyonu ve entonasyon problemlerinin önüne geçebilmek mümkün olacaktır (Zafer, 2010: 451). Ayrıca bu çalışmada eğitimciler sol el başparmağını sıkma sonucu karşılaşılan zorlukları dile getirmektedirler. Günay (2006: 10), keman çalmada tutuş problemlerine ilişkin çalışmasında, sol el başparmağına gereğinden fazla baskı uygulanmasının karşılaşılan zorluklar arasında yer aldığını ifade etmektedir. Çift sesli çalışmalarda

parmak numarasının yazmadığı durumlarda öğrencilerin seslendirmekle ilgili zorluklar yaşadığı viyolonsel eğitimcileri tarafından bu çalışmada ifade edilmektedir. Bununla ilgili olarak Aydın (2019: 11), keman eğitiminde çift sesli çalışmalarda karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesine yönelik yapmış olduğu çalışmasında da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Aynı zamanda Aydın çalışmasında, parmak numaralandırma ve konumlandırmasının, entonasyon ile ilişkisi olduğunu ifade etmekle birlikte çift sesli çalışmalarda eş güdümlü olarak parmak koordinasyonunun önemini de vurgulamaktadır. Bu çalışmada da parmak numaralandırılması ve konumlandırılmasının önemi, viyolonsel eğitimcileri tarafından ifade edilmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, Aydın'ın çalışmasında elde edilen bulgular ile örtüşmektedir.

Bu çalışmada elde edilen veriler ışığında sağ-sol el ve parmakların konumlandırılmasının, çift sesli çalışmalarda etkili olduğu ortaya koyulmuştur. Aynı zamanda çalışmada, ellerin serbest ve esnek bir pozisyon benimsemesinin önemine ilişkin eğitimci görüşleri yer almaktadır. Kişinin el ve parmak yapısına uygun bir pozisyonun sağlanması ve serbestliğini koruması, çift sesli çalışmalarda, sağ ve sol el üzerindeki baskının azaltılması ve kontrol edilmesinin önemi viyolonsel eğitimcileri tarafından vurgulanmaktadır. Bu bulgulara benzer olarak Günay (2006: 59), kemana yeni başlayan öğrencilerde tutuş problemlerine yönelik çözüm önerilerinin yer aldığı çalışmasında, sağ ve sol el parmaklarının doğru konumlandırılmasının önemini vurgulamakla birlikte, doğru yapılandırmanın eğitimin sonuçlarını olumlu yönde etkileyeceğini söylemektedir. Göküstün (2012: 29), Galamian yönteminin keman çalma performansı üzerindeki etkisi konulu çalışmasında, çift sesli çalışmaların yaylı çalgılar genelinde karşılaşılan zorlu çalışmalardan olduğunu ifade etmekle birlikte sağ ve sol el için farklı zorlukların olduğunu da belirtmektedir. Ayrıca çift sesli çalışmalarda aynı denge içerisinde çalmanın zorluğunu dile getirmektedir. Sipahioğlu (2019: 46), çift sesli çalışmalarda entonasyon problemlerinin meydana geldiğini, çift sesli pozisyon geçişlerinin, öğrencilerin mevcut yeterliliklerini etkilediğini bununla birlikte günlük çalışmalarında çift sesli çalışmalara yer vermediklerini belirtmektedir.

Bu çalışmada, çalgı hâkimiyeti kazanma konusunda çift sesli çalışmaların etkili olduğu ancak bilişsel olarak öğrencilerin kendilerine engeller oluşturabildikleri ve bu engellerin çift sesli çalışmalara olumsuz yönde etki ettiği, viyolonsel eğitimcileri tarafından vurgulanmaktadır. Bilişsel olarak oluşan engellerin yanı sıra teknik zorluklar

da viyolonsel eğitimi açısından karşılaşılan bir problemdir. Benzer olarak Sipahioğlu (2019: 45), keman eğitiminde çift ses ve akor çalma durumlarına ilişkin çalışmasında çift sesli gam, etüt ve eser çalmanın, çalgı hakimiyeti konusunda olumlu etkilerinin olduğunu, çift sesli pasaj ve etütlerin çalımı sırasında öğrencilerin korku yaşadığı ve çalgı becerilerini ortaya çıkaramadıklarını ifade etmektedir.

Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesiyle enstrüman çalımında teknik ve müzikal becerilerin gelişebileceği bu çalışmada tespit edilmiştir. Zafer (2010: 451), yaylı çalgılarda, öğrencinin çift sesli çalışmalar yoluyla müzikal ve teknik anlamda yetkinlik kazanmasının uzun süreli çalışmalar vasıtasıyla gerçekleşebileceğini ifade etmektedir.

Çift sesli egzersizlerin teknik becerilerin gelişimine katkı sağladığı bunu da entonasyon ve tınısal seslendirme becerilerine olumlu katkılar sağlayacağı viyolonsel eğitimcileri tarafından ifade edilmektedir. Öneykan, Tebiş (2018: 144), güzel sanatlar liseleri ve müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda yaylı çalgı eğitimi alan öğrencilerin günlük egzersiz alışkanlıklarına ilişkin çalışmasında, öğrencilere günlük egzersizler olarak sağ ve sol el tekniklerini barındıran; tonlama, arpej, vibrato, çift ses, akor çalımı ve entonasyon çalışmalarının düzenli olarak yapılmasını önermektedir. Sipahioğlu (2019: 47), çift sesli çalışmaların, bilişsel etkilerinin yanı sıra sezgisel etkilerinin olduğunu ifade etmekle birlikte bu çalışmaların öğrencilerin entonasyonlarına ve müziksel işitmeye dayalı derslerine katkı sağladığını da belirtmektedir. Aynı zamanda Özer (2006: 51), araştırmasında çift sesli çalışmaların, öğrencilerin müziksel işitme derslerine katkı sağladığını dile getirmektedir. Özer'in çalışmasında yer alan katılımcıların geneli, başlangıç aşamasından itibaren çift sesli çalışmalara yer verilmesinin, entonasyon ile müzikal gelişime ve profesyonel meslek yaşantısına katkılar sağlayacağını ifade etmektedirler. Bunun yanı sıra Şendurur (2017: 25), müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin keman eğitime olan katkılarını ortaya koyduğu çalışmasında, müziksel işitme okuma ve yazma dersinin, öğrencilerin keman çalımlarına, entonasyon durumlarına ve aralık bilgisinin gelişmesiyle çift ses çalma durumlarına olumlu yönde katkı sağladığını belirtmektedir.

ÖNERİLER

Eğitimcilerin tamamı viyolonsel eğitimi sürecinde çift sesli çalışmaların mutlaka yapılması gerektiğini önermektedir. Zorunlu olması ve eğitimin her aşamasında yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Çalışmaların ideal zamanıyla ilgili olarak,

- 1. Konumu bitirmiş olması,
- 1. ve 4. Konumlar arası geçişi öğrenmiş olması,
- Sağ elin dengeli kullanılması,
- Parmakların güçlenmiş olması,
- Temel becerilerin kazandırılmasının hemen ardından başlanması çalışmaların ideal zamanını belirleme konusunda viyolonsel eğitimcileri tarafından önerilmektedir.

Viyolonsel eğitimcileri tarafından önerilen, başlangıç için gerekli olan teknik ve müzikal hazırbulunuşluklar,

- Sol elde parmak düşürme davranışının oturmuş olması,
- 1. Konumu biliyor, 4. Parmağını sağlam bir biçim kullanıyor olması,
- Tek telde sesi diğer tellere bulaştırmadan yay kullanabiliyor olması,
- Bilişsel olarak çift ses çalmaya hazır olması,
- Kaş gelişiminin sorunsuz olması şeklinde ifade edilmiştir.

Çift sesli çalışmaların öğretiminde kullanılması önerilen yöntemler,

- Kolaydan zora bir anlayışla çalışmalar düzenlenmeli,
- Sesler boş tellerle kontrol edilmeli,
- Tek tek seslerin duyurulmasının ardından çift tellerle seslendirmenin yapılması,
- Yay çalışmalarında kreşendo ve dekresendo uygulamaları, çift sesli çalışmalarda yay kontrolü için fayda sağlayacağı için yapılması önerilmektedir.

Orta ve ileri düzeyde çift sesli çalışmalara yönelik olarak ise,

- 3'lü, 6'lı ve oktav çalışmaları ve dizi çalışmalarının yapılması,
- Farklı yay ve ritim çeşitlerinin çalışılmasını önermektedirler.

Çift sesli çalışmalarda karşılaşılan güçlüklerin giderilmesi ile ilgili olarak,

- Yay ağırlığının doğru kullanımı,
- Yay hızını duruma uygun şekilde ayarlama,
- İki farklı telde dengeli ses üretme,
- Sol el baş parmağının çok sıkı olması,
- Doğru parmak tutma, düşürme hareketlerinin öğrenci tarafından benimsenmemesi, karşılaşılan güçlükler arasında yer almaktadır. Bu durumlar dikkate alınarak çalışmaların yapılması viyolonsel eğitimcileri tarafından önerilmektedir.

Çift sesli çalışmalar sırasında öğrencilerin yaptığı hatalar,

- Sol el pozisyonunu bozma,
- Çalışılanı pekiştirmeden geçme,
- Yeterli tekrar yapmama,
- Çift ses çalışmanın önemini kavrayamama olarak ifade edilmektedir. Katılımcıların bu durumlar dikkate alınarak çift sesli çalışmaların yapılmasını önermektedir.

Fiziksel özelliklerin çift sesli çalışmalara etkileri ve öneriler,

- Fiziksel dezavantajlara yönelik çözüm önerileri sunulmalı,
- Dengeli uzunlukta parmak yapısına dikkat edilmeli,
- Parmak yapısının esnek olması veya aşırı esnek olmasına yönelik durumların öncesinde tespit edilmesi, bu durumlara yönelik çözümlerin üretilmesi önerilmektedir.

Viyolonsel eğitiminde kullanılan malzemelerin etkileri,

- Viyolonselin ve yay, tel gibi malzemelerin belirli bir kalitede olması,
- Köprünün ideal yapıda olması,
- Yay kıllarının yoğunluğu ve temizliği,
- Kaliteli bir reçine kullanılması çalışmanın da kalitesini etkileyeceği için viyolonsel eğitimcileri bu durumların mümkün olan en iyi şartlarda sağlanmasını önermektedir.

Çift sesli çalışmaların teknik, entonasyon ve müzikal boyutlarda viyolonsel eğitimine katkıları,

- Sağ ve sol el koordinasyonunun sağlanması,
- Parmakların bağımsız hareket ettirebilmesi,
- Entonasyon ve tınısal seslendirme becerileri etki etmesinden dolayı çift sesli çalışmaların yapılması viyolonsel eğitimcileri tarafından önerilmektedir.

Müzikal becerilere katkıları,

- Seslendirme sırasında ön plana çıkarılması gereken modeli hatları ve armonik seslendirmeler icra sırasında mümkün hale gelecektir.
- Sağ ve sol el koordinasyonu beceri gelişiminin ifadesel ve müzikal yönde olumlu etkilerinin olduğu ifade edilmektedir.

İşitsel becerilerine katkıları,

- Müzikal olarak çok sesliliğe olan yatkınlıkları artar,
- Ses denetiminin yapılmasını kolaylaştırır,
- Öğrencilerin aynı anda iki farklı sesin denetimini yapması açısından çift sesli çalışmaların yapılması öneriler arasında yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Aktüze, İ. (2003). *Müziği Anlamak*. Ansiklopedik Müzik Sözlüğü. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Albuz, A. (2001). *Viyola Öğretiminde Geleneksel Türk Müziği Ses Sistemine İlişkin Dizilerin Kullanımı ve Bu Sistem Kaynaklı Çokseslilik Yaklaşımları*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Angı, Ç. E. (2005). *Keman Öğretiminde Karşılaşılan Entonasyon Problemleri ve Çözüm Önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Araboğlu, T. (2011). *Viyolonselde Yay Tutuş Tekniği ve Temel Yay Teknikleri: Legato, Detashe, Staccato ve Spiccato'nun İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Aydın, N. (2019). *Keman Eğitiminde Çift Ses Çalışmalarında Karşılaşılan Güçlüklerin Belirlenmesi ve Kullanılan Metotların Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Baş, A. H. (2007). *Sivas ve Tokat Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Keman Öğrencilerine Uygulanan Keman Başlangıç Yöntemlerinin Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde Uygulanan Keman Başlangıç Yöntemleriyle Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Bayburtlu, A. S. (2017). Viyola'da Kullanılan Süsleme Çalma ve Yay Teknikleri. *Uhmad Uluslararası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi*, 9, 1-15.
- Birel, A. S. (2009). *Viyolonsel Eğitiminde Vibrato Eğitimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çilden, Ş. (2006). "Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Çalgı Eğitiminin Nitelik Sorunlarının İrdelenmesi". Pamukkale Üniversitesi, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu.
- Çuhadar C. H. (2016) Keman Çalmadaki Teknik Zorluklara Yönelik Görüşler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 129-138.
- Çuhadar, C. H. (2009). Kemanda Çalma Teknikleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 121-132.
- Dikici, M. M. (2014). *Viyolonsel Eğitiminde Karşılaşılan Entonasyon Probleminin Çözümüne Yönelik Yöntemlere İlişkin Öğrenci Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Ekber, K. (2014). *Romberg'den Klengel'e 19. Yüzyıl Alman Viyolonsel Okulunda Besteci Viyolonselciler ve 20. Yüzyıl Viyolonselcilerin Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Galamian, I. (1962). *Principles of Violin Playing and Teaching*, United State of America: Prentice-Hall.
- Göküstün, M. (2012). *Galamian Yöntemi'nin Keman Çalma Performansı Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Gülbeş, K. (2018). *Lev Kirillov Etudes For Viola Solo Metodunun Gerektirdiği Teknik ve Müzikal Davranışların İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Günay, E. (2006). *Kemana Yeni Başlayan Öğrencilerde Tutuş Problemleri ve Çözüm Önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

- İgit, A. (2019). *Dijital Oyunlar Aracılığıyla Empatik İletişim İnşası*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (Dördüncü Baskı). Ankara: Nobel Basımevi.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler* (Otuz birinci Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Kaya, E. E. (2010). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Makamsal Etüd ve Egzersizlerle Viyolonsel Eğitiminin Uygulanabilirliği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kazan, H. (2016). *Bilimsel Araştırma Teknikleri*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Nalbantoğlu, E. (2007). *Yaylı Çalgılar Öğrencilerinin Performansını Etkileyen Bazı Faktörler ve Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ocak, G. (2015). Yöntem ve Teknikler. G. Ocak, (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Sekizinci Baskı) içinde (261-369). Ankara: Pegem Akademi.
- Orhan, Ş. Y. (2009). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (Ağsl), Viyolonsel Eğitiminde 9.Sınıflara Yönelik Temel Davranışların Kazandırılması ile İlgili Yaklaşımlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 361-366.
- Otacıoğlu, S. G. (2005). *Müzik Öğretmenliği Piyano Eğitimi Dersi için Bir Model Denemesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öneykan, B., Tebiş, C. (2018). Güzel Sanatlar Liseleri ve Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Yaylı Çalgı Eğitimi Alan Öğrencilerin Günlük Egzersiz Alışkanlıkları (Balıkesir Örneği). *Online Journal of Music Sciences*, 3(1), 125-148.
- Özer, U. (2006). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Verilen Keman Eğitiminde Çift Ses Çalma Durumlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özmenteş, S. (2013). Çalgı Eğitiminde Öğrenci Motivasyonu ve Performans. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 320-331.
- Salzberg R. S. (1980). The Effects of Visual Stimulus And Instruction On Intonation Accuracy of String Instrumentalists. *Sage Social Science Collections*, 8(2), 42-48.
- Saraç, A. G. (1996). *Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Çalgı Eğitiminin Bir Boyutu Olarak Viyolonsel Öğretim Programlarında Belirlenen Devinişsel Hedefler ve Hedef Davranışların Gerçekleşme Dereceleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Saraç, A. G. (2003). Yaylı Çalgı Eğitiminin Bir Boyutu Olarak Viyolonsel. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*. (b.t). <https://dergipark.org.tr/download/article-file/28599> (Erişim Tarihi: 24.05.2019).
- Sassmannhaus, K. *Intonation: Just Intonation*, (b.t). <https://www.youtube.com/watch?v=JfnfXnlKJ5I> (Erişim Tarihi: 04.04.2021).
- Sassmannhaus, K. *Intonation: Pythagorean Intonation*, (b.t). <https://www.youtube.com/watch?v=buZOs-czOUg> (Erişim Tarihi: 04.04.2021).
- Sassmannhaus, K. *Intonation: Which System to Use When*, (b.t). <https://www.youtube.com/watch?v=QaYOWIvgHg> (Erişim Tarihi: 04.04.2021).
- Say, A. (2002). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Sergey, N. (2020). 18-19.Yüzyılın Başında Çello Tekniğinin Gelişimi. (О развитии виолончельной техники на рубеже 18-19 веков) <http://www.intoclassics.net/publ/5-1-0-502> (Erişim Tarihi: 05.04.2021).
- Sipahioğlu, F, Angı, Ç. (2020). Keman Eğitiminde Çift Ses ve Akor Çalma Durumlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin, Öğrenim Alanlarına Göre Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 984-1008.
- Sipahioğlu, F. (2019). *Keman Eğitiminde Çift Ses ve Akor Çalma Durumlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin, Öğrenim Alanlarına Göre Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Sözer, V. (1996). *Müzik Ansiklopedik Sözlük* (Dördüncü Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şendurur, B. İ. (2017). *Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Eğitiminin Keman Eğitimine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şendurur, Y. (2001). Keman Eğitiminde Etkili Öğrenme- Öğretme Yöntemleri. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(23), 145-155.
- Şenel, O (2021). Müzikte Mükemmeliğin Göreceliği: Akort Sistemlerinin Evrimi ve Eşit Tampere Sistemin Yükselişi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(76), 353-369
- Şişman, Ç. (2010). *Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Bölümlerinde ve Devlet Konservatuarlarında Lisans Düzeyinde Yaygın Olarak Kullanılan Viyolonsel Sol El ile İlgili Metotların Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Topoğlu, O. (2006). *Yaylı Çalgı Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmanın Önemi ve Viyolonsel İçin Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü* (24).
- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi* (Üçüncü Baskı). Ankara: Evrensel Müzikevi
- Uçan, A., Günay, E. (1980). *Çevreden Evrene Keman Eğitimi I*. Ankara: Yeni Dağarcık Yayınları.
- Uluç, Ö. M. (2002). *Müzik Sözlüğü* (İkinci Baskı). Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
- Uslu, M. (1998). *Türkiye’de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılması ve Geliştirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (2002). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23(112), 9-10.
- Yurievna, B. O. (2020). “Изучение Двойных Нот И Аккордов В Класе Виолончели”, https://лучшее.решение.pdf/files/publ/2020/2020.01.29_4520580_Izuchenie.pdf (Erişim Tarihi 12.01.2021).
- Zafer, A.H. (2007). *L. W. Beethoven Keman- Piyano Sonatlarının Keman Çalma Teknikleri Açısında İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Zafer, A.H. (2010). Bireysel Keman Çalışmalarında Uygulanabilecek Çalışma Yöntemlerinin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 445-453.

Zimmerman, B. J. (2008). Investigating Self-Regulation And Motivation: Historical Background Methodological Developments, And Future Prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1), 166–183.

EKLER DİZİNİ

Sayfa

Ek 1: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu Sorularına İlişkin Etik Kurul Onayı Belgesi.....	55
Ek 2: Çift Sesli Çalışmalara Yönelik Hazırlanmış Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Soruları.....	56
Ek 3: Viyolonsel Eğitmcilerinin Görüşme Sorularına Yönelik Vermiş Oldukları Cevaplar.....	57

EKLER

Ek 1: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu Sorularına İlişkin Etik Kurul Onayı Belgesi

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARARLARI

TOPLANTI SAYISI:12

KARAR TARİHİ: 20.11.2020

KARAR 2020/219

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Ozan ÖZDEMİR tarafından (Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sevgi TAŞ), "Viyolonsel Eğitiminde Çift Sesli Çalışmalara Yönelik Eğitimci Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacak veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi.

Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanı

Ek 2: Çift Sesli Çalışmalara Yönelik Hazırlanmış Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Soruları

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?
2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?
3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?
4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?
5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?
6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?
7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?
8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?
9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)
10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Ek 3: Viyolonsel Eğitimcilerinin Görüşme Sorularına Yönelik Vermiş Oldukları Cevaplar

Viyolonsel Eğitimcisi 1

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Kesinlikle verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Entonasyon gelişimi konusunda çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Çift sesli çalışmalar, öğrencinin beceri ve bilgi düzeyine göre çoğu zaman kaullandığım bir yöntem.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Öğrencinin gelişim durumuna göre başlanabilir yani değişkenlik göstermektedir. Hızlı ilerleyen öğrenciyle erkenden başlanabilir. Bu durumda tabiki de öğrencinin yetenek düzeyide etkili. Çift sesli çalışmalara basit düzeylerde başlıyorum. Hiç o seviyeye gelemeyen öğrencilerle ertelemek zorunda kalıyorum. Çift sesli egzersizler yöntemiyle gerçekleştiriyorum.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

Herhangi bir hazırbulunuşluğa gerek yoktur. Öğrencinin düzeyine göre değişkenlik gösterebilir. Bunun için herhangi bir gereklilik olduğunu düşünmüyorum. Bununla birlikte tabiki de egzersizin düzeyi de oldukça önemlidir.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Sadece sol el olarak düşünülmemeli sağ el de oldukça önemlidir. İki teldeki sesinde aynı hacimde olması gerekiyor. En azından başlangıç düzeyinde böyle olmalıdır. Öncelikle tek tel değiştirmeli çalışmalar yapılmalıdır. Cosssman egzersizlerini kullanıyorum ve oldukça etkili olduğunu düşünüyorum. Cresendo ve Decresendo çalışmalarda yaptırıyorum yay kontrolü için oldukça faydalı olduğunu düşünüyorum.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Yay baskısını doğru kavrayamamışsa teknik problemlerden kaynaklı yay problemleri meydana gelebiliyor. Bu da entonasyonu oldukça etkiliyor. Parmakların birbirinden bağımsız hareket ettirilmesinde problemler yaşanabiliyor. Diğer teldeki

seslerle kontrolü, sağlamayı yapamıyor. Sesi denetlemede bazı problemler oluyor ve entonasyonu sağlamak güçleşebiliyor.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Kesinlikle olmaktadır. Örneğin cossman çift sesleri çalışmaları içinde barındırıyor. Bununla birlikte sağ ve sol el koordinasyonunu sağladığını düşünmekteyim. Parmakları bağımsız hareket ettirebilme ve aceleteye de olumlu etkisi vardır. Aynı şekilde entonasyona da çok fazla olumlu etki sağlamaktadır.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Armoni söz konusu olduğundan bazı seslerin daha ön plana çıkması gerekebiliyor. Çift sesli çalışmaların faydası olabilir. Bununla birlikte müzikal becerilere ve ifadesel becerilere de etkileri vardır.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Yay basıncını doğru ayarlayamaması Seslerin dengeli ve homojen gelmemesi sesin hacmine dikkat edilememesi. Sol el pozisyonunun bozulması veya sol el baş parmağını çok fazla bastırmak olarak söylenebilir.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Yanıtıcı olabiliyor. Serçe parmağı bu konularda sıkça karışılan problemlerden birisidir. Parmakların arasındaki orantı çok önemlidir. El ayası geniş ise hiçbir problem oluşmuyor. Bazı öğrencilerin parmak boğumları çok kırılgan oluyor bu durum da sorun olabiliyor. Parmak boğumlarındaki fazla esneklik veya fazla sertlik dezavantaj sağlamaktadır.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Etkilediğini düşünüyorum. Yay kılları güçlü bir ses üretme için oldukça önemlidir. Aynı zamanda kaliteli sesi de beraberinde getirdiğini düşünüyorum. Entonasyona da etkisi olduğu için çift sesli çalışmalarda oldukça önemlidir Yayın

kılının temizliği dahi oldukça önemlidir. Tellerin birbiriyle uyumlu olması da çok önemlidir.

Viyolonsel Eğitimcisi 2

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki dnceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Viyolonsel eğitiminde mutlaka çift sesli çalışmalara yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çift seslilik klasik müziğin oksesli unsurlarından birisidir. Bu çalışmalara yer verirken de entonasyon problemi yaşanmaması için tuşe hakimiyeti gerekmektedir. Sistematik bir şekilde gerçekleştirilmelidir. (dizi ve arpej çalışmalarının devamında yer verilebilir.)

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Viyolonsel eğitiminde ilk başta kol açısı düzgün oturtulmalıdır. Başlangıç düzeyinde dahi çift sesli çalışmalarla başlanabiliyor. Öğrencilerin telleri tanınması ve öğrenmesi bu konuda çok önemli. İlk yılında 1. Pozisyonunu bitirmiş öğrenciyle başlanabilir. Bireysel gelişimine göre erken de başlanabilir.

3. alışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

En az 1. Pozisyonadaki sesleri temiz alıyor olabilmeli. Sağ elde ise karıştırmadan ayrı ayrı ve aynı anda alabilmeli. Uygulanan baskıyı denetleyebilecek tecrübeye sahip olmalı. Sol elde parmak tutma-düşürmeyi biliyor olması da gereklidir.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Öncelikle boş tel destekli çalışmalar yapılmalıdır. Cesar frank dizi kitabını kullanıyorum. Başlangıç düzeyi için Feuilliard başlangıç günlük egzersizleri (34) numarayı kullanıyorum. Orta düzey için ise Dotzauerdeki ift sesli etütleri kullanıyorum. İleri seviye için ise Cesar Frank metodunu kullanıyorum.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

En büyük zorluk sol el ile gerçekleşiyor, entonasyon ve pozisyon bilgisi eksikliğinden kaynaklı olarak. Parmak tutma ve düşürmeyi iyi bilinmesi gerekiyor. Hangi parmağın nereye geleceğini bilemeyebiliyor. Sağ elde ise yay basıncı ve yay hızını ayarlamakta problemlerle karşılaşılıyor.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

İşitsel olarak gelişmelerine çok fazla katkı sağlamaktadır. Müzikal olarak ise çoksesliliğe olan yatkınlıkları arttığı için çok fazla geliştirir. Aynı zamanda çalgı hakimiyeti pozisyon hakimiyetinin de gelişimine katkı sağlamaktadır.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Müzikal olarak çok sesliliğin öğrenimi ve duyumu için oldukça etkililer. Çift sesli çalışmalar tek sesleri çalımlarda bile büyük farklar yaratabiliyor. Çift sesli çalışmalar öğrencilerin, ifadesel ve müzikal gelişimlerinde oldukça etkilidir.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Entonasyon hataları en sık karşılaşılan hatalar arasındadır. Temiz ses üretme ve mevcut aralığı tınlatmada sorunlar yaşanıyor. Öğrencinin işitsel becerisi zayıf ise farkına bile varılmayabiliyor. Kendilerini denetleme de problemler meydana geliyor. Pozisyon geçişli çift seslerde ise parmak numarası yazmıyorsa çalamıyor. Tuşe hakimiyetini pas geçilmemeli iyice pekiştirilmeli.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Anatomik yapı çalgıyı çalmak için avantaj ve dezavantaj sağlamaktadır. Çift ses çalarken ise uzun parmaklı öğrenciler özellikle 4. parmağı uzun olanlar. Parmak düşürme hareketlerinde avantajlılar. Bunun yanı sıra öğrencinin tırnak yapısı da çok önemli bir unsur dik basmak için tırnağın mümkün olduğunca geride olması gerekiyor.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Tel konusu oldukça önemlidir. Tellerin birbiriyle uyumlu olması ve aynı kalitede olması gerekiyor. Viyolonsel üzerindeki homojenliği kesinlikle bozuyor. Yayın kollarının sayısı azaldıkça çıkan sesin kalitesi de azalıyor. Aynı zamanda reçine düzenli olarak ve yeterince kullanılmalı. Son olarak ise yayın yamuk olması dengeyi bozabiliyor çalışmalarda. Bu durum ise öğrencilerin ekipmanlarına karşı ilgi ve gerekli özeni göstermeleriyle ilgilidir.

Viyolonsel Eğitimcisi 3

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalar çok önemli bir basamaktır. Çift sesli çalışmalar için her tonda çalışılması gereken çalışmalar diyebiliriz. Sistematik bir program içerisinde çalışılması gerekmektedir. Buna uygun olarak belirli bir denetim sağlanmalı ve kontrol edilmelidir.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Çift sesleri çalışmaların öncesinde dizi ve arpej çalışmaları yapılmalıdır. 1. ve 4. pozisyonlar arasında belirli bir hakimiyet sağlandıktan sonra bu bölgede çalışmalar yapılabilir. Bununla birlikte kas becerileri konusunda yeterli hakimiyet sağlanması gerekir. Çift sesli çalışmaların başlangıcında ise boş tel destekli çift ses çalışmaları belirli bir yaş için uygulanabilir.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

1. ve 4. Pozisyonlar üzerinde kontrol sağlanması çift sesli çalışmalara başlanması için bir zemin hazırlayabilir. 1. Pozisyon çalınırken bile ufak ufak çalışmalara başlanılmalıdır. Çift sesli çalışmaların öncesinde çoksesli duyum ve denetim beslenmelidir.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Boş tel destekli çalışmaları yoğunluğun verilmesi olarak söylebiliriz. Basitten zora doğru olarak yapılandırılabilir. Öncelikle pozisyon geçişi olmaksızın basit bir çalışma daha sonrasında ise pozisyon geçişi ile beslenebilir.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Yayın düzgün ve dinamik şekilde devam ettirilememesi. Sağ ve sol el ile ilgili dengenin kesin bir şekilde sağlanamaması. Akord sorunun mevcut olması da ayrı bir problem. Parmak düşürme konusunda ise yeterli gücün sağlanamaması denebilir.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Teknik ve entonasyon konusunda oldukça etkili olan çift sesli çalışmalar iyi bir şekilde öğrenci ve öğretmen tarafından değerlendirilmelidir. Çift sesli çalışmalara yer verildiği takdirde teknik becerilerinin daha kolay gerçekleştirilmesi ve entonasyon konusunda daha iyi sonuçlar elde etmesine katkı sağladığını düşünüyorum.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Çok fazla etkili olduğunu düşünmüyorum. Bununla birlikte öğrencinin de müzikalite ve duygusal dinamiklerine bağlı olduğunu düşünüyorum. Çift sesli çalışmalar ifadesel ve müzikal becerileri teknik boyutunda katkı sağlayabilir. Ancak devamında ise öğrencinin birikimi ve müzikalitesi durumu oldukça etkilemektedir.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Çift sesli çalışmalar sırasında öğrencilerin, özensiz ve acele ederek çalışmaları yapılan hatalar arasındadır. Sol el pozisyonu üzerindeki gerekli hakimiyetin sağlanamaması.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Vücudun genel duruşu ile ilgili olarak da sorunlar yaşanıyor. Öğrencinin boy ve kolların uzunluğu gibi. Uzun parmaklı öğrencilerin avantajlı olduğu noktalar var ama bazı durumlarda eğitilmesi zor oluyor hızlı pasajların icrası olarak örneklendirilebilir. Öğrencilerin tırnak yapısından kaynaklı olarak da problemlerle karşılaşabiliyoruz. Fiziksel farklılıklar eğitimin başlangıcında problem olabilse de ilerleyen süreçte çözülebiliyor.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Genel olarak etkiliyor. Yayın kıllarının eski olması yayın telleri yeterince tutmasının sağlayabiliyor. Bundan dolayı sağlıklı ve kaliteli bir ses üretme konusunda zorluklar meydana geliyor. Bununla birlikte öğrencilerin hedefleri doğrultusunda da bakılabilir. Eğitim fakültelerinde bu durumlar ertelenebilirken konservatuvar eğitimin de ise düzenli bir bakım söz konusu olabiliyor.

Viyolonsel Eğitimcisi 4

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Diğer yaylı sazlarda olduğu gibi viyolonsel eğitiminde de çift sesli çalışmalar çok önemli bir yer tutmaktadır. Çift ses çalışmaları perdesiz olan bu çalgıda çalıcının sol el pozisyonundaki sesleri, komşu alt ve üst tellerle kombinleyerek, iki telin birlikte çalınması anlamına geliyor. Böylelikle iki tel ile ilgili kalıp pozisyonlardaki tüm olasılıkları sunuyor. Sürekli tekrarlandığı takdirde sanki çalgıda perdeler varmışçasına simetrik olasılıklarıyla birlikte zihninde canlandırmaya başlar. Ayrıca en önemli faydalarından birisi de entonasyondur. Bununla birlikte sonorite dediğimiz yani ton kalitesi anlamında da büyük katkıları vardır. Çünkü arşenin iki tel üzerindeki basıncını ayarlamakta ustalaştıkça daha bir ton üretimi gerçekleşecektir.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Başlangıç düzeyinde öğrencilere denetiyorum. Öncelikle akort etmeye hazırlanmaya başlanıyor. Öğrencinin çift seste akortları hissetmesi bekleniyor. Boş teller desteğiyle başlıyorum. Boş teller üzerinde çift ses çalışmak yayı doğru çekip, itme hareketinin de doğrul yapılmasına katkı sağladığını düşünüyorum. Birinci pozisyonda belirli bir hakimiyet sağlandıktan sonrasında boş tellerle birleştirerek çalışılabilir.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

Sol elde birinci pozisyonda rahat bir şekilde temel sesleri basabildiği anda hazırbulunuşluk sağlanmıştır. Bu noktadan sonra üçlülere ve altılı sesleri elde edebilir. Daha başından itibaren çift seslere başlanabilir. Bununla birlikte dörtlü aralıklarda bunun için uygundur çalışmalar yapılabilir. Öncelikle küçük altılı ve büyük altılılardan sonra ise boş tel ile birlikte elde edilen oktav çalışmalarda üç veya dört ay içerisinde başlanabilir.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Orta ve ileri düzeyde dizi çalışmaları içerisinde yapmak daha faydalı olacaktır. Do majör dizisi içerisinde üçlü ve altılı seslendirmek gerekmektedir. Üçlü seslendirmek yerine öncesinde altılı seslendirmek daha kolay olabilir.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Entonasyon ve iki telden eşit ses üretebilmek diyebiliriz. Sağ ve sol elde kurulan dengenin sağlanamaması ve aşırılık durumlarının meydana gelmesi çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklardandır.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Sol eldeki kalıpları öğrenmek ve pekiştirmek açısından oldukça önemlidir. Entonasyon bakımından da çok faydalı çalışmalar olduğunu söyleyebilirim. Genelde sol ile bağdaştırılan çift sesli çalışmaların aynı zamanda sağ elde de büyük faydaları olmaktadır. Yayı doğru ve eşit kullanmaya fayda sağlamaktadır.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Çift ses çalışmaları sayesinde nüanslarıda geliştirmek mümkündür. Bununla birlikte akor yapılarına da geçişi sağlayacaktır. Teknik ve müzikal becerileri çok fazla etkileri olduğunu söyleyebilirim.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

İki teli eşit şekilde seslendirememek en çok gözlemlediğim hatalardan birisidir. Bununla birlikte entonasyon problemleri özellikle bemol ve diyezlerin artmasıyla birlikte hatalarında arttığını söyleyebilirim. Bununla birlikte metronom ile çalışmalar yapıldığında telaş ve acelecilik meydana gelmektedir. Basınç ile ilgili problemler sıkça yaşanmaktadır. Seslerin zaman zaman tek seslendirilmesi sağ el basıncının sağlanamamasından kaynaklanmaktadır.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Parmak uzunluğu çok büyük bir avantaj bununla birlikte esneklik, parmakların rahat açılması diyebiliriz. Serçe parmağın kısalığı için dezavantaj olduğunu söyleyebilirim. Kuş tırnağı denilen bir yapı vardır törpülense bile dipte tellere değmesi mümkün olan bir yapıdır. Bombeli şekilde bir görüntüsü vardır ve enstrüman icrasında sırasında tırnağın tellere veya tuşeye değmesine sebebiyet vermektedir. İcrayı güçleştirmektedir. Parmakların güçsüz olması gereken baskının tuşe üzerinde sağlanamaması da büyük bir problemdir.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Viyolonsel belirli bir kalitede olmalıdır seslerin daha homojen olması açısından oldukça önemlidir. Tellerin kaliteli ve uyumlu olması da bu konuda oldukça etkilidir. Reçinenin teller üzerinden zaman zaman temizlenmesi gerekmektedir. Köprü ve eşikte çok önemlidir. La telinin çok düşük olduğu eşiklerde Re teli ile birlikte seslendirildiğinde bozukluklar olmaktadır. Bunun sebebi eşğin bombe açısından yanlış konumlandırılmasından kaynaklanmaktadır. Eşğin çok yüksek olması da çift sesli çalışmalarda zorluklar yaratmaktadır.

Viyolonsel Eğitmcisi 5

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Çift sesli çalışmalar doğru teknikle uygulandığında entonasyona, müzikaliteye ve yay baskına önemli katkısı olan çalışmalardır.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Çift sesli çalışmaların çeşitli düzeyleri vardır. Başlangıç öğrencisine 1. Pozisyonda parmaklarının konumunu sağlamlaştırmada ve entonasyona büyük faydaları vardır. İleri düzeyde ise zor pasajları daha kolay çalabilmek için sıkça kullandığımız bir yöntemdir.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

Çalışmalara başlamak için sol elin parmaklarının doğru konumda olması gereklidir. Yay kullanımının da büyük önemi vardır. Tellere doğru baskı geldiğinden ve yayın tutuşunda teknik açıdan problem olmaması çalışmanın sağlayacağı faydayı arttıracaktır.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Çift sesli çalışmalara başlangıçta boş tellerden yardım alınabilir. Boş tellerle desteklenen çalışmalarda yapılabilir. İleri düzeyde ise gamları 3lü 6lı ve oktav çalışmak veya çift seslerle pozisyon geçişleri çalmayı önerebilirim.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Çift ses çalışmaları yapmak çoğu durumda zorlayıcı olabilmektedir. Yay iki tele de aynı baskıyla sürtilmediğinde az veya fazla baskı uygulandığında çıkan ses tatmin edici olmayacaktır. Bu gibi durumlarda yay baskısını entonasyondan daha çok önemsemek gerekebilir.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Çift ses çalışmaları öğrencinin teknik alt yapısını sağlamlaştırmada doğru entonasyonla doğru tonda ses üretmede çok katkı sağlayan çalışmalardır. Bununla birlikte sağ ve sol el koordinasyonunun sağlanmasında da etkilidir.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Çift ses çalışmaları yaparken entonasyona katkısının yanında yayın sürekli ve aynı tonda sürtilmesinin öğrenilmesiyle birlikte müzikalitenin de güçlenmesi kaçınılmazdır.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Çift ses çalışmaları yaparken yapılan hatalar yaya fazla baskı uygulamak bu nedenle de yayın çekerken veya iterken duraksaması istenmeyen sesler çıkmasına sebep olmaktadır. Aynı zamanda sol elde parmak değiştirirken parmakların doğru zamanda düşmemesi veya pozisyon geçişlerinde yaşanan entonasyon sorunları olarak örnek verebilirim.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Fiziksel özelliklerin avantajları olduğu gibi dezavantajları da vardır. Sol elde parmak uzunluklarının dengesi doğru entonasyon için önemlidir. Eğer parmak uzunluğu dengeli değilse elin konumu doğru oturmayacağından çift seslerdeki entonasyon da istenen şekilde olmayacaktır. Ancak imkânsız değildir eğer öğrenci eksikliğin nerede olduğunu bilirse çalışarak bu sorunu da aşabilir.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Çift sesli çalışmalarda yayın kendi ağırlığı, kıllarının yeterli olması yine yeteri kadar reçine sürülmüş olması gereklidir. Teller de çok fazla eskimemiş ve kalitesinin de en azından orta kalite olması öğrencinin konforu ve başarısı için oldukça önemlidir.

Viyolonsel Eğitmcisi 6

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Muhakkak yer verilmesi gerekiyor, yeni başlayan kişilerde de çift tel çalışmaları yapıyoruz. Daha sonrasında ise Pozisyonla birlikte parmak aralıklarının doğru oturması anlamında çift ses çalışmaları çok önemli bununla ilgili olarak cossman trill çalışmaları başlıyor. Kesinlikle gerekli görüyorum.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Bireysel çalgı kişiye göre değişkenlik gösteriyor. Düzgün ve disiplinli bir çalışma ile lisans 2 de başlıyoruz. Bununla birlikte çalışmaya ve kişiye göre değişkenlik göstere biliyor. Güzel sanatlar başlangıcı olan öğrenciler de ise lisans 1 ile başlıyor. Öğrencinin bireysel durumuna göre değişkenlik gösteriyor. Çalışmaların başlangıcında öğrencinin parmaklarının güçlenmesi ve gelişmiş olması gerekmektedir. Kas gelişimi de gereklidir. Ergenlik veya ergenliği geçmiş olması gerekmektedir.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

Parmak düşürme olayının halledilmesi gerekiyor doğru pozisyon ve tutuş, kol durumu, sol ve sağ el oturtulmuş olmalı. 1. Pozisyonun öğretiminin bitirilmesi gerekiyor. Parmakların birbirine olan konumlarının öğrenilmesi için de önemlidir.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Öncelikli iki ses tek tek ve ayrı ayrı duyurulmalı, üçlü aralıklar ile başlanabilir. Öncelikle tek sonrasında ise çift ses olarak çalışılmalı. Çalışmalarında Werner metodunu kullanıyorum. Pozisyon öğretiminden sonra çift sesli çalışmalara başlanılmalı. Daha sonrasında ise geçişli çift sesli çalışmalar yapılmalıdır. Pozisyonda kalan çift sesli çalışmalardan sonra pozisyon geçişli çift sesli çalışmalara yer verilmelidir.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Enstrüman eğitimine geç başlamış olması bunlardan biri olarak söyleyenebilir. Yanlış oturmuş pozisyon, tutuş oturuş ve parmakların esnekliğini kaybetmiş olması. Entonasyon problemlerinin çözülmemiş olması. Çift sesli çalışmalarda karşılaşılan zorluklardan belki de en belirgin olanı kulak eğitiminin zayıf olması. Bununla birlikte fiziksel durumlar da çok etkilidir.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Parmak araklıklarını oturtmaktan kaynaklı entonasyonun gelişmesi katkıları arasındadır. İki sesli çalışmalardan sonra tek sesli icralarda daha güçlü bir seslendirme gerçekleşiyor. Bununla birlikte çift sesli çalışmalardan sonra tek ses denetimi daha kolay gerçekleştiriyor. Polifonik çalışmalar öğrencinin dikkatinin ve ses denetimini geliştiriyor. Öğrencilerin hakimiyeti de artıyor pozisyon geçişi vb. olarak söylenebilir. Parmak aralıklarını doğru oturtmak ve doğru pozisyonu sağlayabilmek konusunda da yararlıdır. Çift sesli çalışmalar sayesinde daha kararlı baskılar oluşmaktadır.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Kesinlikle etkisi olur. Çift seslerde legato çalım çok zor iki sesinde aynı şiddette duyurulması gerekiyor. Yayın açısı bu durumda çok önemlidir. İfadesel ve müzikal becerileri güçlendirdiğini düşünüyorum.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Öğrenciler genel olarak çabuk sonuç almak istiyor. Çift ses çalışmasında tek tek çalınmalı daha sonra ikisi birlikte seslendirilmeli. Ancak öğrencilerin genelinde sabırsızlık ve hızlı sonuca odaklı bir düşünce var. Bu durumdan kaynaklı olarak eksik çalışmalar beraberinde, parmakların güçsüz ve yetersiz kalmasına da sebebiyet verebiliyor. Bununla birlikte gereğinden çok baskıyı arttırdıkları için pozisyonu bozuyorlar. Sağ eli çok fazla bastırdığı için güç kaybı ve sağ el üzerinde ağrı veya sızı meydana gelebiliyor. Öğrenciler iki telde açığı doğru bir şekilde ayarlamadığı için sağ el baskını arttırıyor veya sol el üzerinde fazla bir baskı sağlayabiliyor.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Bazı öğrencilerin parmak uçları etli ve bu durum eğitim sırasında çok fark edebiliyor. Zayıf olan parmaklar çabuk yoruluyor. Kısa parmaklı öğrencilerde ise pozisyon problemleri ve çift ses üretmede zorluklarla karşılaşabiliyor. Tırnak yapısından kaynaklı olarak da birçok problem meydana gelebiliyor. Tırnağın tellere değmesi veya takılması olarak örneklendirilebilir.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Kesinlikle artar. Ses üretimi kolaylaştırıyor. Bazı reçinelerde ses üretmek zorlaşıyor. Bazıları ise çok çabuk tepki veriyor. Arşenin kıllarının dolu olması ve iyi olması ses üretimini kolaylaştırıyor. Sağlıklı bir ses üretimi için yayın kıllarının tam olması gerekli durumlar arasındadır. Tel kalitesi de çok önemlidir. Düşük kaliteli teller tansiyonu kaldırmıyor ve iletmiyor. Entonasyona da etki ediyor ve seste bozulmalar meydana gelebiliyor.

Viyolonsel Eğitmcisi 7

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların yapılmasını, eğitimin her aşamasında gerekli görüyorum. Teknik ve enstrüman hakimiyetini geliştirme için de çok önemlidir. Eğitim süresince sıkça çift sesli çalışmalar yapılmalı ve denetlenmelidir.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Öğrencinin kas becerisi göz önünde bulundurulabilir. En basit şekilde boş tel destekli başlanabilir. Viyolonsel eğitiminin başından beri kullanılabilir. Herhangi bir ideali yoktur.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

Viyolonseli tanıdıktan sonra başlayabilir. Bilişsel olarak çift ses çalmaya hazır olmalı. Zor olduğunu düşünmesi öğrencinin çift ses çalmasını doğrudan etkilemektir. Bununla birlikte 1. Pozisyonadaki 4 parmağı sağlam oturtulmalıdır. Parmakların konumlandırılması düzgün yapılmalı.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Boş tel destekli seslendirme, basit çift sesli çalışmalar ile başlanabilir. Boş telden referans alıp entonasyon düzeltmek çalışmaların yapılmasında iyi bir yöntem olarak benimsenebilir.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Bilişsel zorluklar var öğrenciler çift ses çalımını çok zor olacak düşündükleri için ön yargı ile karşılaşılıyor. Öncelikle bu durumun içeriği öğrenciye uygun bir şekilde açıklanmalı ve örneklendirilmelidir. Daha sonrasında ise fiziksel zorluklara yönelik çalışmalar yapılabilir. 3. Ve 4. Parmağın birbiriyle bağlantılı olmasında kaynaklı 3. Parmağın serbest bir şekilde yönlendirilememesi. Pozisyonun sağlamlığını koruması, sağ elin uygun hareketi gerçekleştirmesini sağlamak gibi düzeltmeler yapılabilir.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Kesinlikle olumlu katkıları vardır. Teknik açıdan sol el kalıp pozisyonunu oturtma ve sağlamlaştırma olarak söylenebilir. Ayrıca parmakların bağımsızlığını kazanması için de etkilidir. Entonasyon konusunda ise sesleri denetleme ve seslendirme gibi problemlere de çözüm olacağını düşünmekteyim.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Çift sesli çalışmalar yorumu güçlendiriyor ve tek sesli eserlerin daha kolay icra edilmesini sağlıyor. Çift seslerde karşılaşılan zorluklardan sonra tek sesli eserlerdeki zorluklar normal geliyor ve öğrenci bu durumu çözümleyebiliyor.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Sol el pozisyonunu bozmak, parmaklardaki baskıyı arttırmak ve kasları gereğinden fazla yormak sıkça karşılaşılan hatalardandır.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Tırnakların yapısı parmakların uzunluğu kısalığı, 4. Parmağın kısalığı da aynı şekilde zorluk yaratmaktadır. Başlangıç düzeyinde problem teşkil etse de sonrasında kişiye uygun çözümler ve yöntemler bulunabilir.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Teknik malzemelerin kalitesi çalışmanın kalitesini doğrudan etkilemektedir. Tellerin kalitesi direkt etkiler zor ses çıkartan tellerde çift ses çalışmak güçleşebilir. Bu gibi durumlarda çift ses çalışmak, çift kat zorluk yaratabilir. Aynı zamanda arşede dengeli kılların olması gerekmektedir. Enstrüman ölçülerinin dengeli ve doğru olması önemlidir. Enstrümanın, kişinin fiziksel özelliklerine uygun olması da gerekmektedir

Viyolonsel Eğitmcisi 8

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalar zorunlu tutulmalıdır. Eğitim ve öğretim programına dahil edilmelidir. Ayrıca dönem içinde gerçekleşen sınav programlarında zorunlu tutulmalıdır. Çünkü eser içerisinde çift sesli çalınması gereken pasajlar vardır. Bunları önceden öğrenmemiz gerekir.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Başlangıçtan itibaren tek tel üzerinde çalışmalar yapılabilir. Sağ el önemli bir unsurdur. Sağ elin dengeli ve eşit kullanımından sonra başlanabilir.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

Sağ elin doğru konumunda olması gerekir başka bir gereklilik olduğunu düşünmüyorum. Sol ve re telinde aynı düzlemde çekmek, çift sesli çalışmalara başlanması için gerekli hazırbulunuşluk olarak görülebilir.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Orta tellerden başlanabilir. Bununla birlikte basitten karmaşığa ilkesi izlenebilir. Aynı zamanda çift sesli çalışmalar, tel değiştirme çalışmalarıyla paralel bir şekilde yapılmalıdır. Denetlenmeli ve kontrol edilmelidir.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Sağ el ile olarak sağ dirseğin aynı düzlemde devam etmemesi problemi, sol elde başparmağın çok sıkı olması ve gerginlik yaratması karşılaşılan zorluklar arasındadır.

Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorlukların çoğunlukla sebebinin sağ el kaynaklı olduğunu söylemek mümkündür.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine kesinlikle katkısı olduğunu düşünmekteyim. Sesler arasındaki ilişkiyi öğrenmesi bakımından oldukça önemlidir. Aralıklar arası bilgisi olarak da düşünülebilir. Bununla birlikte sol el parmaklarındaki basış ve parmak hareketleriyle ilgili algının gelişmesinde de çok etkilidir.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Muhakkak etkilerinin olduğunu düşünmekteyim. Sağ ve sol el becerilerine katkısının olması, ifadesel ve müzikal becerilerle yakından ilişkilidir. Bununla birlikte sol el kalıbına da çok faydası vardır.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yapılan hatalar arasında, sol el baş parmağının sıkı kalması ve güç uygulanması olarak söylenebilir. Ayrıca yay hareketlerinin dengeli ve düzenli olmayışı da sıkça yapılan hatalar arasındadır.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Birinci parmak tırnakla bitişik olması büyük bir problem olabilir. Özellikle pus pozisyonunda çok büyük bir problem. 4. Parmağın kısalığı da bir problem olabilir. Ancak bu durumların eğitimin başında daha çok problem olabileceği, eğitimin ilerleyen zamanlarında ise uygun yöntemlerin geliştirilip, uygulanabileceğini düşünmekteyim.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Teknik malzemeler çalışmaları direkt olarak etkilemektedir. Ayrıca Motivasyon olarak ve seslerin kaynaşmaması yani tınının oluşamamasından kaynaklı problemler oluşabilir. Birbiriyle uyumlu tellerin kullanılması ve genel bakımların yapılması motivasyon ve çalgı üzerindeki yapılan uygulamaların seyrini olumlu yönde etkileyecektir.

Viyolonsel Eğitimi 9

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara kesinlikle yer verilmelidir. Çünkü çift ses çalışmaları sol elde pozisyonun oturmasını sağlar. Bununla ilgili olarak Starker'ın çalışmaları var. Bu çalışmalar, bir tel tutarken diğerinde parmak alıştırmaları yapan çalışmalardan oluşturmaktadır. Ayrıca çift ses çalışmaları entonasyon için şarttır ve kesinlikle çalışılması gerekir. Çift sesli gamlar da çok etkilemektedir. 3 lü ve 6 lı gamlar çalınabilir.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Çift sesli çalışmalara başlamak için yaş ile ilgili bir sınır olduğunu düşünmüyorum. Fiziksel durumlarına göre belirlenmelidir. Viyolonsel eğitiminin 2. Yılında başlanabilir. Boş tel destekli çalışmalar başlamak için ideal olabilir.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

Sol eldeki rahatlığın ve parmak düşürme davranışının yerleşmiş olması ve parmak kabiliyetinin belirli bir seviye de olması gerekmektedir. Elini sıkmadan yorulmadan parmakları kullanabiliyor olması da oldukça önemlidir. Sağ el kullanımını dengeli bir şekilde gerçekleştirmelidir. Sol elde olduğu kadar sağ elin gelişimi de sağlanmış olmalıdır.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Boş tel ile birlikte yapılan çift ses çalışmaları yapılabilir. Kırık kırık çalınabilir. Basitten karmaşığı bir yöntem belirlenmelidir. Orta ve ileri düzeye ulaşıldığında gamları 3lü 6 lı gamları çalışmak gereklidir. Parçadan bütüne yöntemi izlenebilir. Farklı yay varyasyonlarıyla denenmeli, ritmik motifler değiştirilmelidir.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Arşeye bastırmak yapılan en yaygın hatalardan birisidir. Entonasyonu bir bütün olarak sağlamakta oldukça karşılaşılan hatalar arasındadır. Sert ve ani hareketlerle geçişleri yapmaya çalışmak. Tuşeye çok fazla bastırmamak, sağ ve sol el de yumuşaklığı korumak oldukça önemlidir. Fazla baskının olması durumunda baş parmağın dolayısı ağrı veya başka sorunlar ortaya çıkabiliyor.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Çift sesli çalışmalar, arşe dengesini ve kontrolünü geliştirir kesinlikle müzikaliteye de katkı sağlamaktadır. Sol el tekniği bakımından parmakların kondisyonunu geliştirir. Sol el kalıbını oturtan bir yöntem olduğu da söylenebilir. Pozisyon geçişlerini oturtan bir yöntemdir. Kalıbı korumak konusunda da çok etkilidir.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

İfadesel ve müzikal becerileri olumlu yönde etkiler. Yumuşak ve ton destekli çalım destekler. Tek sesli melodilerde uzun ve anlamlı cümleler oluşturma konusunda kolaylık sağladığını düşünmekteyim.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Yeterli tekrarın yapılmaması olarak söyleyebilirim. Ayrıca sağ ve sol el üzerinde gereğinde fazla baskı uygulanması da yapılan hatalar arasındadır.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Sadece çift ses için olarak değil fiziksel kolaylıklar ve zorluklar olabilir. Bunların çok etkili olduğunu düşünmüyorum. Çalışarak doğru bir denge içerisinde çözüm bulunabilir. Başlangıç düzeyinde kolaylık veya zorluk yaratabilir. Doğru mantıklı bir çalışma yapmak bu tür zorlukların üstesinden gelecektir.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

Çok fazla etkilemektedir. İyi bir çalgı ve çalgıdaki malzemeler çalışmanın kalitesini ve çıkan tınıyı farklı yapar. Çift sesler için seslerin dengeli duyulması da oldukça önemlidir. Tellerin uyumlu olması gerekmektedir. Kaliteli bir reçine ve kıl seçimi de dikkatli yapılmalıdır. Ekipmanların kalitesi çalıcılığın yanı sıra motivasyon konusunda da etkilidir.

Viyolonsel Eğitimcisi 10

1. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmalara yer verilmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?

Çift sesli çalışmalar viyolonsel eğitiminin içinde mutlaka yer verilmesi gereken, özellikle öğrencilerin dikey duyma becerilerinin gelişimine katkı sağlayan çalışmalardır. Çift sesli çalışmalar ile öğrencilerin müzikal işitme yönü gelişecek, bu durum entonasyon ve çalgı hâkimiyeti gibi konularında öğrencilere katkı sağlayacaktır.

2. Çift sesli çalışmalara ne zaman başlamayı uygun görüyorsunuz? İdeali nedir?

Öğrenciler viyolonsel çalmada temel becerileri kazandıktan hemen sonra çift sesli çalışmalara da program içinde yer verilmelidir. Çünkü öğrenci çoksesliliği ne kadar erken kavarsa bu durum çalgı çalmadaki becerisi de aynı oranda yansıyacaktır.

3. Çalışmalara başlamak için hangi hazırbulunuşluk durumları sağlanmalıdır?

Yaş, fizyolojik durum ve kas gelişimi gibi konular bakımından öğrencinin bir sorunu yoksa viyolonselde 1. pozisyon çalışmaları ile sol el konumunun kavratılması ve sağ elde temel yay teknikleri olan detache ve legato yay kullanımının sağlanması yeterli olacaktır.

4. Çift sesli çalışmalara nasıl başlanmalı? Başlangıç aşamasında ne tür çalışmalar gerçekleştirilmeli? Orta ve ileri düzeyde çalışma yöntemleri nelerdir?

Başlangıç aşamasında öğrencilerin zorlanmaması bakımından boş tellere bağımlı kalan ve detache yay kullanımı gerektiren çift sesli çalışmalarla başlanmalıdır. Orta ve ileri düzey çalışmalarda ise boş tel kullanılmadan legato yay kullanımı ile uzak pozisyonlara geçiş gerektiren çalışmalar tercih edilmelidir.

5. Çift sesli çalışmaların yapılmasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

Çift sesli çalışmalardaki en temel sorunlar öğrencilerin sağ-sol el tekniklerinden ve pozisyon geçişlerindeki hatalardan kaynaklanmaktadır. Örneğin yay baskısının iki tel için eşit oranda kullanılamaması, sol el için parmakların doğru konumlandırılamaması veya tuşe üzerine parmağın ses perdesine yeterince güçlü basamaması gibi konular temel zorluklardır. Öğrenciden bağımsız olarak çalgıdaki tuşe ve eşiğin fazla yüksek olması gibi konular da özellikle çift sesli çalışmalar için büyük ölçüde sorun teşkil etmektedir.

En önemli konulardan biri de kaliteli çalgıya ve ekipmana ulaşamama sorunudur. Seslerin eşit dağılımını sağlamayan çalgılar, tuşe ve eşik sorunları, kalitesiz arşe ve arşe kılı vb. durumlar öğrencilerin çalgı çalmaktan keyif alamamasına, motivasyon eksikliğine ve daha fazla efor harcamasına neden olmaktadır. Çalgı çalmayı etkileyen bu durumlar çift sesli çalışmalar için de geçerlidir.

6. Viyolonsel eğitiminde çift sesli çalışmaların öğrencilerin teknik ve entonasyon becerilerine katkıları nelerdir? Açıklar mısınız?

Öğrencinin iki ayrı sesin aynı anda temiz şekilde elde etmeye çalışması daha önce de belirttiğim gibi öğrencinin dikey işitme becerisini ve sağ el kullanımını geliştirecek, basit şekilde çoksesliliği tanımasını sağlayacaktır. Dolayısıyla bu durum öğrencinin aralıkları daha iyi kavramasına ve kas hafızasının gelişmesine aracı olacaktır. Sonuç olarak çift sesli çalışmalar ile öğrencinin kas hafızası, entonasyonu, çalgı hâkimiyeti ve yay kullanımı büyük oranda gelişecektir.

7. Çift sesli çalışmaların, viyolonsel icrasında ifadesel ve müzikal becerilere etkileri var mıdır? Nelerdir?

Kesinlikle çift sesli çalışmalar da diğer çalışmalar kadar önemli ve müzikal becerilerin gelişmesine etkilidir. Örneğin öğrencinin, çift sesli çalışma içinde yer alan seslerden hangisinin daha önemli olduğunu düşünmesi, hangi sesin daha az veya daha çok duyulması gerektiği gibi konular üzerine düşünmesi, seslerin bağlantı ve çözüm noktalarını armonik açıdan incelemesi ve cümlelemesi tek sesli çalışmalara göre daha belirgin ve anlaşılır olacaktır. Bu durum da dolaylı olarak müzikal ifade gücüne ve müzikal düşüncesine yansıyacak ve icra boyutunda da öğrenciye katkı sağlayacaktır.

8. Öğrencilerin çift sesli çalışmalar sürecinde sıkça yaptıkları hatalar nelerdir?

Öğrencilerin çift sesli çalışmalarının önemini kavrayamaması ve bu çalışmaların çalgı çalma becerisine sağlayacağı katkıları göz ardı etmesi en temel hatadır. Ayrıca sol el parmaklarının doğru aralıklarla konumlandırılmaması, pozisyon geçişlerinde hatalar yaşanması ve doğru yay baskısının sağlanamaması vb. durumlar teknik hatalara örnek gösterilebilir.

9. Çift sesli çalışmalarda fiziksel özelliklerin sağladığı avantaj veya dezavantajlar var mıdır? (Parmakların uzunluğu, kısalığı veya kusurların var olması vb.)

Genel olarak çalgı çalmak için geçerli olan avantaj ve dezavantaj durumları (kas gelişiminin yetersizliğı, fizyolojik problemler vb.) ift sesli çalışmalar için de geçerlidir. Fakat ift sesli çalışmalar özelinde özellikle sol el parmaklarının güçlü olması, yeterli uzunlukta olması (algı boyutuna göre) ve parmak aralarının rahat şekilde açılabilir olması büyük ölçüde avantaj sağlayacaktır.

10. Çift sesli çalışmalarda teknik malzemelerin (Kullanılan arşe, tel, reçine vb.) kalitesi, çalışmanın kalitesini nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?

En önemli konulardan biri de kaliteli çalgıya ve ekipmana ulaşamama sorunudur. Seslerin eşit dağılımını sağlamayan algılar, tuşe ve eşik sorunları, kalitesiz arşe ve arşe kılı vb. durumlar öğrencilerin çalgı almaktan keyif alamamasına, motivasyon eksikliğine ve daha fazla efor harcamasına neden olmaktadır. Çalgı çalmayı etkileyen bu durumlar çift sesli çalışmalar için de geçerlidir.